

M2.1 "NEVARNOSTI LAŽNIH NOVIC IN SOVRAŽNEGA GOVORA"

E-MODUL 2: Informacije & Konstruktivni dialog

COHERENT

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Co-funded by
the European Union

European
Commission

Vsebina

V tem poglavju se bomo naučili več o

- Načinih boja proti lažnim novicam
- Načinih boja proti sovražnemu govoru

DOBRODOŠLI!

Oglejte si ta videoposnetek 'Fake-news'

<https://www.youtube.com/watch?v=7JyoihAuuKg>

Oglejte si videoposnetek o gibanju EU za prepoved sovražnega govora

<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/videos1>

Pravni okvir za boj proti dezinformacijam

Zaradi razširjenosti digitalnih tehnologij je dostop do novic postal lažji in cenejši kot kdaj koli prej v zgodovini, poraba novic pa se je izjemno povečala. Vendar so ta pozitivni razvoj spremljale nove težave, ki so pritegnile pozornost oblikovalcev politik.

Oglejte si naslednje spletno mesto:

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation>

European
Commission

Co-fund
the Europe...

ENT
FOR THE EUROPE WE WANT

1

7 načinov boja proti lažnim novicam

Oborožiti se morate z znanjem, da boste lahko prepoznali lažne novice in jih prenehali širiti. Tukaj je sedem praktičnih načinov, kako se zaščititi pred napačnimi informacijami:

1. Bodite pozorni na to, od kod prihajajo vaše novice.

- Če je novica objavljena na Twitterju, Facebooku ali Instagramu, je ne imejte za zanesljiv vir informacij, saj pogosto ni.
- Namesto tega se vprašajte: "Od koga prihaja ta informacija in kakšno je njeno ozadje?"
- Nato se vprašajte: "Komu to koristi?; Kaj je osnovni izvorni material?"

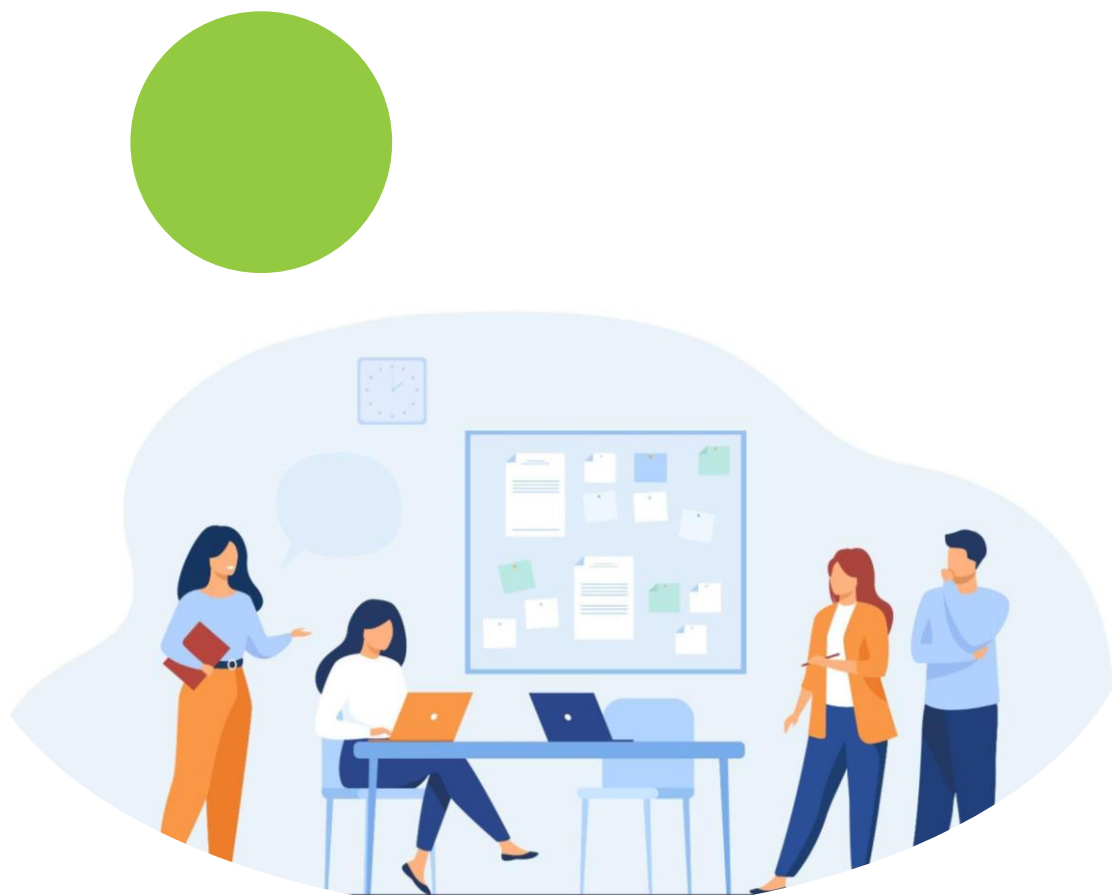

2. Če informacije pridobite iz družabnih medijev, preverite izvirni vir.

- Če vas nekdo vpraša, kje ste nekaj slišali, in najprej odgovorite, da na primer na Twitterju, se morate ustaviti in preveriti, saj Twitter sam po sebi ni vir zanesljivih informacij.
- Postavljajte vprašanja, kot so: "Kakšna je dejanska objava?" "Kaj je tisto, kar vam sporoča to informacijo?" "Kdo je ta oseba?" "Ali je to medijska organizacija, za katero ste že kdaj slišali?"
- Na voljo so osnovne informacije, ki jih zlahka najdete. Ljudje, ki so verodostojni, v svoje življenjepise običajno vpišejo informacije, ki krepijo njihovo verodostojnost."

3. V novicah preučite vire in način njihovega vključevanja.

Preverite, kako so viri obravnavani in navajani. Novinarji, ki delajo za tradicionalne novičarske hiše, imajo nabor smernic poklicne etike in bodo svoje vire zagotovili. Najbolje je, če so viri poimenovani.

Zaupanja vredni mediji bodo navedli svoje vire, ki bodo izvirali od strokovnjakov na določenem področju.

4. Preberite več kot le naslov.

Pomembno je, da zgodbo preberete v celoti. Zelo pogosto so naslovi zavajajoči in niso namenjeni obveščanju.

Pogosto oseba, ki je napisala naslov, ni napisala zgodbe, zato ima slabše razumevanje vsebine.

5. Novice pridobivajte iz različnih virov.

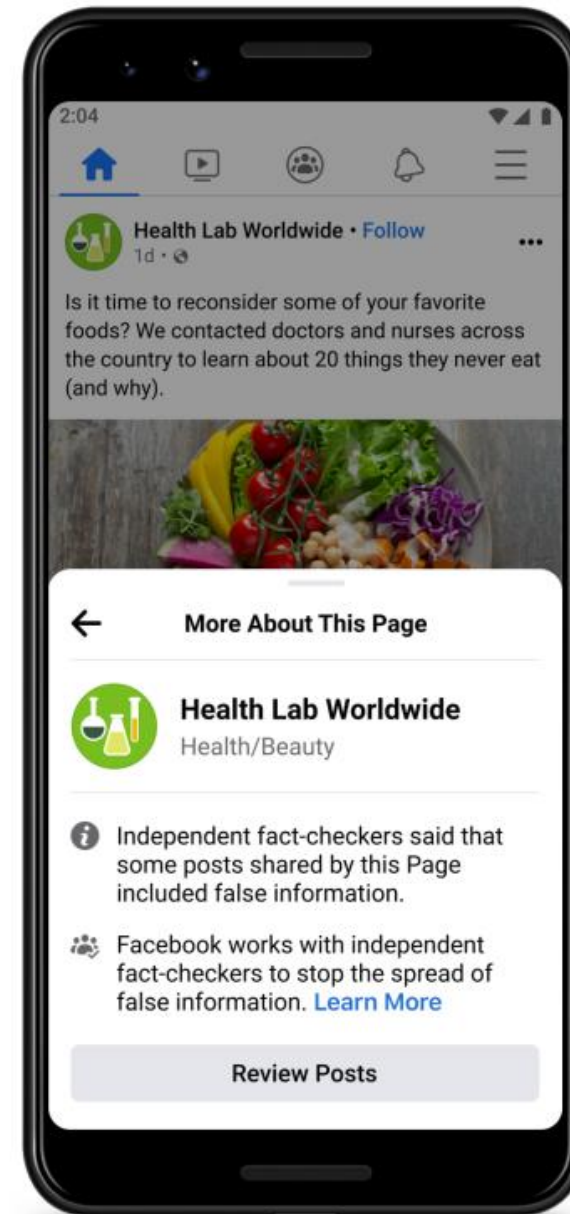
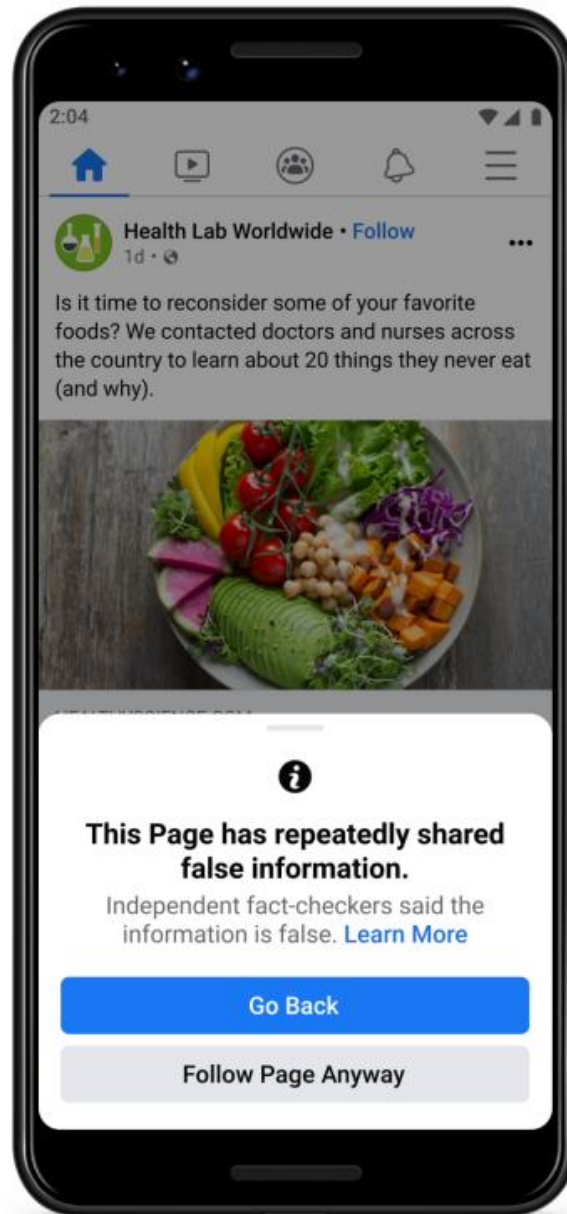
Dezinformacije pogosto niso namenjene obveščanju, temveč aktiviranju močnega odziva jeze ali strahu.

Če prebrana informacija odzove močna čustva, preverite njeno veljavnost še v drugih virih novic.

6. Ko vidite, da vaši prijatelji in družina delijo napačne informacije, jih popravite.

Ko pomagate ljudem prepoznati napačne informacije, bodite vedno prijazni. Zagotoviti jim želite nove informacije, ki prihajajo iz čim bolj uglednega vira.

7. Ugotovite, katere druge informacije so še na voljo.

Cenite strokovno znanje. Iščite strokovno znanje z vidika novinarske integritete in pri izbiri verodostojnih virov.

Na primer, Poiščite tвит, ob katerem si mislite: "Zanima me, ali je to res". Nato opravite iskanje v Googlu in najdete novinarske članke o tem ter si oglejte, kaj je bilo napisanega o tej temi.

Kodeks ravnanja EU o sovražnem govoru

Evropska komisija meni, da sta sovražni govor in kazniva dejanja iz sovraštva posebno huda kazniva dejanja, saj škodljivo vplivata na temeljne pravice, posameznike in družbo na splošno ter spodkopavata temelje EU.

Oglejte si naslednje spletno mesto:

https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/extending-eu-crimes-hate-speech-and-hate-crime_en

2

10 načinov boja proti sovražnemu govoru

Boj proti sovražnemu govoru je ključnega pomena za poglobitev razumevanja in sprejemanja med ljudmi ter za spodbujanje miroljubnih, vključujočih in pravičnih družb. Vendar obravnavanje sovražnega govora ne pomeni omejevanja ali prepovedi svobode govora. Pomeni preprečiti, da bi sovražni govor prerasel v kaj bolj nevarnega, zlasti v spodbujanje k diskriminaciji, sovražnosti in nasilju.

Zanimiva pobuda

<https://www.youtube.com/watch?v=MxByOUDnJqA>

HATE DISCRIMINATION
HATE HOMOPHOBIA
HATE BULLYING
HATE ANTIZIGANISM
HATE HARASSMENT

1. Ukrepite – naredite nekaj ob sovraštvu.

- Člani skupnosti moramo ukrepati. Če tega ne storimo, sovraštvo vztraja. Platforme naj bodo odgovorne za sovražni govor.
- Prijavite tvite, videoposnetke na YouTubeu, objave na Instagramu, Facebooku in druge objave, ki širijo sovraštvo po platformah, ki jih gostijo, in zahtevajte ukrepanje. Če imate priložnost, natančno povejte, kaj se vam zdi žaljivo in zakaj.

2. Združite moči

Ustvarite raznoliko koalicijo, ki bo vključevala različne starostne skupine, medije, oblasti itd. Spodbujajte ozračje strpnosti in vključevanja, ki lahko pomaga pri preprečevanju in odpravljanju primerov sovražnega govora.

3. Pokažite podporo žrtvam

Če ste izvedeli za žrtve sovražstva, jih podprite. Podprite ljudi, ki so tarče sovražnega govora. Zoperstavite se škodljivim sporočilom na javnih mestih, tako da se javno postavite ob bok žrtvam in pokažete solidarnost.

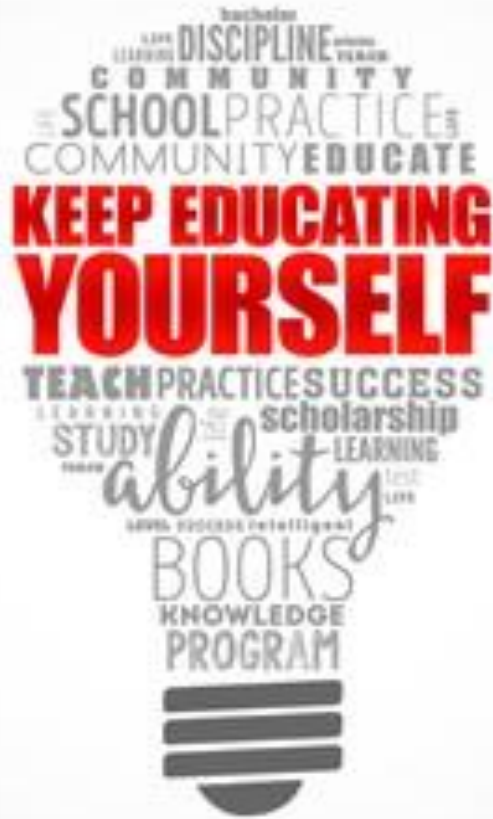
4. Spregovorite

Sovraštvo je treba razkriti in obsoditi. Povečajte ozaveščenost o tem problemu.

S prijatelji in družino se pogovorite o tem, zakaj sovražni govor ni težava le interneta, temveč naše družbe in kulture na splošno.

5. Izobražujte sebe in druge

shutterstock.com · 1634879482

Razumite razliko med kaznivim dejanjem iz sovraštva in pristranskostjo.

Primer: Izmislite si realne scenarije, ki jih boste vi in drugi verjetno doživeli na spletu, in spodbudite skupino k sodelovanju.

Izmislite si besede in dejanja, s katerimi se lahko zavzamete za ljudi, ki so tarča sovražnega govora. Poiščite ustvarjalne načine, kako se upreti nasilnežem in tako preprečiti širjenje lažnih informacij in sovražnega govora.

Namesto lažnih spodbujajte širjenje točnih in pozitivnih informacij. Tako boste uporabnikom interneta pomagali, da se bodo počutili opolnomočene in da bo spletni svet prijetnejši.

6. Ustvarite alternativo

Poiščite drug izhod za jezo in razočaranje. Namesto da se udeležujete sovražnih shodov, ukrepajte za enotnost. Spodbujajte pozitivna sporočila o strpnosti. Del modeliranja tega, česar ne želimo videti, je tudi modeliranje tega, kar želimo videti.

Primer:

Preizkusite ali odigrajte scenarije, ki se vam zdijo najtežji, in pripravite alternativne odgovore za "upiranje želji po obsojanju".

Vprašajte se na primer: "Kaj je bilo v ozadju njihovega dejanja?"

7. Izvolite in pritisnite na voditelje

Izvolite uradnike in voditelje skupnosti, ki se zavzemajo proti sovražnemu govoru. Izvedite pritisk na voditelje, naj začnejo izvajati učni načrt za digitalno državljanstvo že v osnovni šoli.

8. Ostanite angažirani

Spodbujajte sprejemanje in se pridružite gibanju "Brez sovražnega govora". Obvestite organizacije, ki se borijo proti sovraštvu, o najhujših primerih, ki jih opazite. Pomemben del boja proti sovraštvu je sledenje, od kod prihaja in proti komu je usmerjeno.

9. Učenje sprejemanja

Organizirajte pogovore in predavanja o strpnosti in sprejemanju.

Gostite dan raznolikosti in vključevanja. Spodbujajte empatijo, zlasti pri spletnem komuniciranju, saj je na drugi strani zaslona druga oseba.

Spodbujajte odprt odnos in iskreno radovednost o drugih ljudeh, saj nekateri primeri sovražnega govora temeljijo na nevednosti ali napačnih informacijah ali pa so namenjeni rekrutiranju mladih v sovražno skupino ali radikalno ideologijo.

10. Poglobite se vase

Zavežite se, da boste doma, v šoli, skupnosti, na delovnem mestu itd. odpravljali sovražstvo in nestrpnost.

Učite z zgledom in pazite, da s svojimi besedami ne prispevate k problemu. Opozarjajte na primere sovražnega govora in poskrbite, da se zoperstavite hujskaškim izjavam.

shutterstock.com · 375165976

OSTANITE NA TEKOČEM!

<http://coherent-project.eu/>

<https://www.instagram.com/coherentproject/?hl=el>

<https://www.tiktok.com/@projectcoherent?lang=en>

C O H E R E N T

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

M2.1 NEVARNOSTI DEZINFORMACIJ

<http://coherent-project.eu/>

*Ta projekt je sofinancirala Evropska komisija
pod GA: 624600-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-EU-YTH-TOG.
Ta publikacija odraža le stališča avtorjev in sodelavcev,
in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo
informacij, ki jih ta publikacija vsebuje.*

Co-funded by
the European Union

KAZALO VSEBINE

M2.1 NEVARNOSTI DEZINFORMACIJ	1
1. Pregled vsebine	3
2. Cilj modula	3
3. Opredelitve in težave	3
Kaj so dezinformacije?	3
Kaj je sovražni govor, virusno sovraštvo, kibernetško sovraštvo, ustrahovanje?	3
Škodljiv učinek napačnih informacij	4
Škodljivi učinki sovražnega govora	4
Zaskrbljenost mladih odraslih	4
4. Prizadevanja in direktive	5
Pravni okvir	5
Pobude Evropske komisije	5
Kodeks ravnanja na področju dezinformacij	6
Zakon o digitalnih storitvah	6
Kodeks ravnanja EU o sovražnem govoru	6
5. Najboljše prakse	7
Boj proti dezinformacijam	7
Najboljše prakse iz držav članic	8
Boj proti sovražnemu govoru	9
Odpravljanje napačnih informacij in sovražnega govora z izobraževanjem	9
Internet	10
Najboljše prakse iz držav članic	10
6. Kaj lahko storijo mladi	11
Načini boja proti lažnim novicam	11

1. Pregled vsebine

Ta e-modul predstavlja koristen vpogled v prednostne naloge EU na področju dezinformacij in sovražnega govora ter v relevantne politične direktive v zvezi z možnostmi za mlade in njihovo aktivno udeležbo v obstoječih najboljših praksah, ter ponuja priporočila za vsakodnevni učinek za mlade.

2. Cilj modula

Namen e-modula je opozoriti na škodljive učinke lažnih novic in sovražnega govora ter na možne rešitve in pobude za njihovo zmanjšanje. Prav tako naj bi mlade spodbudil k skupnemu ukrepanju pri njihovem prepoznavanju in zaščiti pred njimi.

3. Opredelitve in težave

Kaj so dezinformacije?

Dezinformacije so "dokazljivo napačne ali zavajajoče informacije, ustvarjene, predstavljene in razširjene zaradi gospodarske koristi ali namernega zavajanja javnosti". Napačne informacije so preverljivo napačne informacije, ki se širijo brez namena zavajanja in se pogosto delijo, ker uporabnik verjame, da so resnične.¹

Kaj je sovražni govor, virusno sovraštvo, kibernetško sovraštvo, ustrahovanje?

V skladu z opredelitvijo, ki jo je oblikoval Odbor ministrov Sveta Evrope, sovražni govor (tudi virusno sovraštvo, kibernetško sovraštvo) zajema vse oblike izražanja, ki širijo, spodbujajo, promovirajo ali upravičujejo rasno sovraštvo, ksenofobijo, antisemitizem ali druge oblike sovraštva, ki temeljijo na nestrpnosti, vključno z: nestrpnostjo, ki se kaže v agresivnem nacionalizmu in etnocentrizmu, diskriminaciji in sovražnosti do manjšin, migrantov in oseb priseljenškega porekla.² "Sovražni govor" je čustven pojem in v mednarodnem pravu človekovih pravic ni splošno sprejete opredelitve tega pojma.³ Trenutno v Evropi poteka burna razprava o jasni meji med sovražnim govorom in svobodo govora.⁴

Na tem mestu je treba omeniti, da ni vsak negativni govor sovražni govor. Lahko se na primer ne strinjamo s politiko, ne da bi bili sovražni. Lahko kritiziramo običaje, ki jih izvajajo različne skupine, ne da bi nujno poniževali posameznike iz teh skupin ali ogrožali njihovo dobro počutje. Lahko pa postane sovražni govor, če so te kritike oblikovane tako, da nakazujejo, da kritika vsaj deloma temelji na njihovi identiteti, ne pa na tem, kaj govorijo ali kako ravnaajo.

Sovražni govor in ustrahovanje se pogosto prekrivata. Trpinčenje, osebno ali spletno, je opredeljeno kot ponavljajoče se, nezaželeno, agresivno vedenje, ki vključuje resnično ali zaznano neravnovesje moči. Trpinčenje lahko preide v sovražni govor, kadar gre za poniževanje osebe ali skupine na podlagi

¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/online-disinformation>

² https://www.barnaheill.is/static/files/pdf/Model_of_effective_fight_against_hate_speech_online.pdf

³ <https://www.article19.org/resources/hate-speech-explained-a-summary/>

⁴ <https://timesofmalta.com/articles/view/battling-hate-speech-in-our-backyard-brian-farrugia.923440>

značilnosti, kot so rasa, spolna identiteta, spolna usmerjenost, vera, invalidnost ali telesna podoba.⁵

Škodljiv učinek napačnih informacij

Internet se danes zelo razlikuje od svoje prvotne različice. Internetni promet je vse bolj mobilen, pri čemer naj bi pametni telefoni do konca desetletja postali večji vir prometa kot osebni računalniki. Internetni promet je vse bolj sestavljen tudi iz vsebin: na svetovni ravni tri četrtine prometa predstavljajo videoposnetki. Problem kakovosti informacij v informacijsko bogatem okolju, kot je internet, je privedel do pojava različnih učinkov⁶ kot so:

- ✓ Vsebinski mehurčki se pojavijo, kadar posamezniki sodelujejo z enim samim virom novic, ki ga poganja algoritem, ki uporabnike oskrbuje le na podlagi zaznave, kaj jim bo všeč ali kaj jih bo zanimalo. Algoritem postane produkt vedenjskih pristranskosti (kot je "potrditvena pristranskost", tj. uporabniki imajo radi tisto, s čimer se že strinjajo) in prilagojenega iskanja, ki temelji na preteklih iskanjih uporabnikov - tako uporabniki večinoma izbirajo vsebine iz ozkega nabora razpoložljivih virov.
- ✓ Nenamerni ponaredki/mnenja (tako imenovane "napačne informacije"). Izražanje mnenja, kakorkoli močno napačnega, lahko spodbuja dezinformacije, tudi če v ozadju ni namena manipulirati z javnim mnenjem. Internet te izjave še okrepi, kar vodi do sedaj ne videne hitrosti kroženja resničnih in lažnih izjav.
- ✓ Namerni ponaredki ali ojačevalci ("dezinformacije"). Pomanjkanje filtriranja na spletnih platformah je privedlo do zlorabe teh platform z jasnim namenom manipuliranja z javnim mnenjem, na primer pred volitvami. Mnoge od teh novic javnost ignorira kot očitno lažne, druge pa se zelo hitro razširijo in lahko vplivajo na javno mnenje ter ustvarijo debelo plast "šuma", ki povzroča težave in zmedo končnim uporabnikom.⁷

Škodljivi učinki sovražnega govora

Škodljivi učinki sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva se v EU zaskrbljujoče povečujejo. Ta pojav slabi temelje vsake pluralne demokratične družbe⁸. Sovražni govor lahko škoduje posameznikom, skupnostim in družbam. Raziskave so pokazale, da imajo lahko tarče sovražnega govora negativne čustvene, duševne in telesne posledice. Te lahko vključujejo nizko samopodobo, tesnobo, strah za življenje in celo samopoškodovanje ali samomor. Nekatere vrste sovražnega govora so nagnjene k spodbujanju nasilja. Ta "nevarni govor" sledi posebnim vzorcem, ki se razlikujejo od družbe, časa in vrste ciljne skupine⁹.

Zaskrbljenost mladih odraslih

Glede na raziskave imajo mladi odrasli kljub prepričanju, da so sposobni ločiti lažne novice od resničnih, težave pri razlikovanju med preverljivimi novicami in lažnimi novicami, ki se delijo z namenom zavajanja bralcev, zaradi česar so lahka tarča namerne zlorabe informacij.¹⁰

Generacija Z - to populacijo sestavljajo mladi, rojeni med sredino devetdesetih let in začetkom tega stoletja - je prva generacija, na katero je digitalizacija močno vplivala. Ta jih je prizadela bolj kot

⁵ <https://www.connectsafely.org/wp-content/uploads/qg-hatespeech.pdf>

⁶ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2018/619013/IPOL_IDA\(2018\)619013_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2018/619013/IPOL_IDA(2018)619013_EN.pdf)

⁷ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2018/619013/IPOL_IDA\(2018\)619013_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2018/619013/IPOL_IDA(2018)619013_EN.pdf)

⁸ <https://timesofmalta.com/articles/view/battling-hate-speech-in-our-backyard-brian-farrugia.923440>

⁹ <https://www.connectsafely.org/wp-content/uploads/qg-hatespeech.pdf>

¹⁰ https://www.amity.edu/gwalior/jccc/pdf/jun_31.pdf

kulturni, identitetni, rasni ali jezikovni vidiki, zaradi česar so po drugi strani najbolj homogena generacija moderne dobe. Namerno napačne informacije (lažne novice) so same po sebi vir stalne zaskrbljenosti, saj se hitro in množično širijo. Vendar pa so še posebej zaskrbljujoče v primeru mladih; po eni strani zato, ker so najbolj ranljivi in najbolj izpostavljeni družbenim omrežjem, kjer tovrstne informacije krožijo brez nadzora, po drugi strani pa zato, ker je medijska pismenost del izobraževalnega programa za mlade. Raziskava tudi kaže, da mladi odrasli prepoznajo lažne novice, vendar zagotovo niso uporabili orodij za njihovo preverjanje; večina jih ne ve, kaj je preverjevalnik dejstev. Čeprav se zavedajo pomanjkanja verodostojnosti družbenih omrežij, jih intenzivno uporabljajo, ob sklepanju, da nenehno prejema lažne novice, zaradi katerih se počutijo manipulirane, nezaupljive in v nevarnosti.¹¹

Ljudje, ki so žrtve sovražnega govora, lahko doživijo negativne čustvene, duševne in telesne posledice. Te lahko vključujejo nizko samopodobo, tesnobo, strah za življenje in celo samopoškodovanje ali samomor.

Druga skrb je, da lahko spletni sovražni govor povzroči resno škodo v resničnem "offline" svetu. Ta "nevarni govor" sledi posebnim vzorcem, ki se pojavljajo v različnih družbah, časovnih obdobjih in vrstah ciljnih skupin. Čeprav vsi, ki uporabljajo sovražni govor, ne storijo nasilnih kaznivih dejanj, pa veliko ljudi, ki storijo kazniva dejanja iz sovraštva, kot navdih za taka dejanja navaja sovražni govor na spletu.

4. Prizadevanja in direktive

Pravni okvir

Zaradi razširjenosti digitalnih tehnologij je dostop do novic postal lažji in cenejši kot kdaj koli v zgodovini, poraba novic pa se je izjemno povečala. Vendar so ta pozitivni razvoj spremljale nove težave, ki so pritegnile pozornost oblikovalcev politik. **Politika EU**

Politika Evropske unije na področju dezinformacij temelji na ideji, da dezinformacije same po sebi niso nezakonite, so pa škodljive, zato Evropska komisija razlikuje med nezakonito vsebino (kot je gradivo o spolni zlorabi otrok ali sovražni govor) in škodljivo vsebino (kot so dezinformacije) (Evropska komisija, 2020a; 2020b). Kot je poudarila neodvisna skupina strokovnjakov EU na visoki ravni za lažne novice in spletne dezinformacije (HLEG), dezinformacije "niso nujno nezakonite", vendar so lahko "kljub temu škodljive za državljane in družbo na splošno" ter spadajo "izven že nezakonitih oblik govora", kot so obrekovanje, sovražni govor in spodbujanje k nasilju (HLEG, 2018, str. 10). Kodeks ravnanja EU o dezinformacijah namreč priznava, da pojem dezinformacij "ne posega v zavezujoče pravne obveznosti", in poudarja "občutljivo ravnovesje, ki ga morajo doseči vsa prizadevanja za omejitev širjenja in vpliva sicer zakonitih vsebin" (Evropska komisija, 2018a).¹²

Pobude Evropske komisije

Evropska komisija je sprejela pobude, med katerimi so ustanovitev skupine na visoki ravni za lažne novice in spletne dezinformacije, javno posvetovanje o lažnih novicah in spletnih dezinformacijah ter nedavno sporočilo o boju proti spletnim dezinformacijam. Slednje napoveduje ustanovitev foruma z

¹¹ Lažne novice, ki dosega mlade na družbenih omrežjih: (glej Gossary): nezaupanje, ki ogroža medijsko pismenost (glej Gossary)

¹² <https://policyreview.info/articles/analysis/perils-legally-defining-disinformation>

več zainteresiranimi stranmi, študijo za preučitev uporabnosti pravil EU in morebitnih vrzeli, vzpostavitev neodvisne evropske mreže preveriteljev dejstev, vzpostavitev varne evropske spletne platforme o dezinformacijah ter spodbujanje prostovoljnih spletnih sistemov, ki omogočajo identifikacijo dobaviteljev informacij na podlagi zanesljivih sredstev elektronske identifikacije in avtentikacije, vključno s preverjenimi psevdonimi, kot je določeno v uredbi o elektronski identifikaciji.¹³

Kodeks ravnanja na področju dezinformacij

Kodeks je prvi okvir na svetu, ki določa zaveze platform in industrije za boj proti dezinformacijam. Revizija kodeksa temelji na smernicah, ki jih je Komisija izdala maja 2021 in v katerih je določeno, kako bi bilo treba sedanji kodeks okrepiti, da bi zagotovili odločen odziv na dezinformacije. Evropska komisija se zaveda, da so potrebna znatna dodatna prizadevanja za zmanjšanje pretoka škodljivih dezinformacij. Sedanji kodeks je bil dober prvi korak v tej smeri, vendar je ocena Komisije iz leta 2020 razkrila precejšnje pomanjkljivosti. Te vključujejo nedosledno in nepopolno uporabo kodeksa na platformah in v državah članicah, vrzeli v obsegu zavez iz kodeksa, pomanjkanje ustreznega mehanizma spremljanja, vključno s ključnimi kazalniki uspešnosti, pomanjkanje zavez glede dostopa do podatkov platform za raziskave o dezinformacijah in omejeno sodelovanje zainteresiranih strani, zlasti iz oglaševalskega sektorja.¹⁴

Zakon o digitalnih storitvah

Zakon o digitalnih storitvah (DSA) ureja obveznosti digitalnih storitev, ki delujejo kot posredniki pri povezovanju potrošnikov z blagom, storitvami in vsebinami. Zagotovil bo boljše varstvo potrošnikov in varstvo temeljnih pravic na spletu, vzpostavil bo močan okvir preglednosti in odgovornosti za spletne platforme ter pripeljal do pravičnejših in bolj odprtih digitalnih trgov. Spletne platforme imajo vse pomembnejšo vlogo v vsakdanjem življenju Evropejcev. Pravila bodo ustvarila varnejšo spletno izkušnjo za državljane, da lahko svobodno izražajo svoje ideje, komunicirajo in nakupujejo na spletu, saj bodo zmanjšala njihovo izpostavljenost nezakonitim dejavnostim in nevarnemu blagu ter zagotovila varstvo temeljnih pravic.¹⁵

Kodeks ravnanja EU o sovražnem govoru

Evropska komisija meni, da sta sovražni govor in kazniva dejanja iz sovraštva posebno huda kazniva dejanja, saj škodljivo vplivata na temeljne pravice, posameznike in družbo na splošno ter spodkopavata temelje EU.¹⁶

Svet Evrope si je v preteklih letih na različne načine prizadeval za boj proti sovražnemu govoru. Delo oddelka za medije in internet na tem področju temelji na "vidiku svobode izražanja", ki se osredotoča na sodelovanje med državami članicami pri pripravi, ocenjevanju, pregledovanju in usklajevanju vseh zakonov in praks, ki omejujejo svobodo izražanja, z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah. Oddelek si prizadeva tudi za spodbujanje medijske in internetne pismenosti v vseh državah članicah, za ozaveščanje o sovražnem govoru in tveganjih, ki jih ta predstavlja za demokracijo in posameznike, za zmanjševanje stopnje sprejemanja sovražnega govora ter oblikovanje soglasja o instrumentih evropske politike za boj proti sovražnemu govoru. Sovražni govor nima posebne opredelitve v

¹³ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2018/619013/IPOL_IDA\(2018\)619013_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2018/619013/IPOL_IDA(2018)619013_EN.pdf)

¹⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation>

¹⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/QANDA_20_2348

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/extending-eu-crimes-hate-speech-and-hate-crime_en

mednarodnih človekovih pravicah; je izraz, ki se uporablja za opis širokega diskurza, ki je skrajno negativen in predstavlja grožnjo družbenemu miru.¹⁷

Da bi preprečila širjenje nezakonitega sovražnega govora na spletu, se je Komisija maja 2016 s Facebookom, Microsoftom, Twitterjem in YouTubeom dogovorila o "Kodeksu ravnanja za preprečevanje nezakonitega sovražnega govora na spletu". V letu 2018 so kodeks ravnanja sprejeli Instagram, Snapchat in Dailymotion, januarja 2019 Jeuxvideo.com, septembra 2020 pa TikTok. Dne 25. junija 2021 je svojo udeležbo v kodeksu ravnanja napovedal tudi LinkedIn.¹⁸

Komisija je 9. decembra 2021 sprejela sporočilo z naslovom "Vključujoča in zaščitniška Evropa: razširitev seznama kaznivih dejanj EU na sovražni govor in kazniva dejanja iz sovraštva", katerega cilj je sprožiti sprejetje sklepa Sveta o razširitvi sedanjega seznama tako imenovanih "kaznivih dejanj EU" iz člena 83 PDEU na kazniva dejanja iz sovraštva in sovražni govor. Takšen sklep bi Komisiji omogočil, da v drugi fazi okrepi pravni okvir za boj proti sovražnemu govoru in kaznivim dejanjem iz sovraštva po vsej EU.¹⁹

5. Najboljše prakse

Boj proti dezinformacijam

Komisija EU je izdala praktične smernice za okrepitev kodeksa ravnanja na področju dezinformacij. V njem spodbuja uveljavljene in nastajajoče platforme, ki delujejo v EU, ustrezne deležnike v spletnem oglaševalskem ekosistemu (npr. oglaševalske borze, ponudnike oglaševalskih tehnologij, blagovne znamke, ki imajo koristi od oglasov), storitve zasebnega sporočanja ter deležnike, ki lahko z viri ali strokovnim znanjem prispevajo k učinkovitemu delovanju kodeksa, naj se mu pridružijo. Od zainteresiranih strani zahteva naslednje:

- ✓ Demonetrizirajte dezinformacije. Platforme in akterji v spletnem oglaševalskem ekosistemu morajo prevzeti odgovornost in bolje sodelovati pri odpravljanju dezinformacij.
- ✓ Zagotavljajte celovitost storitev. Okrepljeni kodeks bi moral celovito pokrivati sedanje in nove oblike manipulativnega vedenja, ki se uporabljajo za širjenje dezinformacij (kot so boti, lažni računi, organizirane kampanje manipulacije, prevzemi računov), ter vključevati prilagojene zaveze za zagotavljanje preglednosti in odgovornosti ukrepov, sprejetih za zmanjšanje njihovega vpliva.
- ✓ Omogočite uporabnikom, da razumejo in označijo dezinformacije. Uporabniki morajo imeti dostop do orodij za boljše razumevanje in varno krmarjenje po spletnem okolju. Podpisniki morajo poskrbeti, da bodo njihovi priporočilni sistemi, tj. načini, kako uporabniki vidijo vsebine, pregledni, in sprejeti ukrepe za zmanjšanje tveganj, da ti kot virusno širijo dezinformacije. Okrepljeni kodeks bi moral tudi povečati vidnost zanesljivih informacij javnega interesa in opozoriti uporabnike, ki so sodelovali z vsebinami, ki so jih preverjevalci dejstev označili za lažne.
- ✓ Povečati obseg preverjanja dejstev in zagotavljanje večjega dostopa raziskovalcev do podatkov.

¹⁷ <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/hate-speech>

¹⁸ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-code-conduct-counteracting-illegal-hate-speech-online_en

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/extending-eu-crimes-hate-speech-and-hate-crime_en

- ✓ Zanesljiv okvir za spremljanje. Okrepljeni kodeks bi moral vključevati izboljššan okvir spremljanja, ki bi temeljil na jasnih ključnih kazalnikih uspešnosti (KPI). Informacije in podatke bi morale platforme zagotavljati v standardiziranih oblikah z razčlenitvijo po državah članicah.

Nazadnje morajo podpisniki razviti center za preglednost, v katerem navedejo, katere politike so sprejeli za izvajanje zavez iz kodeksa, kako so jih izvajali, ter prikazati vse podatke in metrike, pomembne za ključne kazalnike uspešnosti.²⁰

Najboljše prakse iz držav članic

Belgija

Ukrepanje: Strokovna skupina in kampanja za medijsko pismenost

Osredotočenost: Napačne informacije

V začetku maja 2018 je belgijski minister za digitalno agendo Alexander De Croo napovedal dve pobudi za zajezitev širjenja napačnih informacij na spletu.

Najprej je vlada ustanovila strokovno skupino novinarjev in znanstvenikov, ki naj bi do 25. junija 2018 pripravila možne rešitve. Nato je objavila spletno stran, na kateri je ljudi obveščala o napačnih informacijah in uvedla način redditovskega glasovanja z glasovanjem navzgor in navzdol o predlaganih rešitvah vlade. V Bruslju je 17. maja potekala tudi javna razprava.²¹

Danska

Ukrepanje: Delovna skupina, kampanja za medijsko opismenjevanje in vladni akcijski načrt*

Osredotočenost: Napačne informacije in medijska pismenost

Danska vlada je po zgledu Švedske v boju proti napačnim informacijam ustanovila delovno skupino za boj proti napačnim informacijam.

Skupina, ki je bila ustanovljena septembra 2017, je odgovorna za pripravo odzivov na razširjene dezinformacijske kampanje in tuje dezinformacijske napade. V okviru ministrstva za zunanje zadeve je bila ustanovljena tudi delovna skupina za odkrivanje novih spletnih napačnih informacij, je poročal TjekDet.dk.

Danski organi so svoja prizadevanja za obvladovanje težav z napačnimi informacijami podkrepili z uporabo nekaterih gradiv za medijsko opismenjevanje iz Švedske. Vlada razdeljuje brošure z nasveti kako se izogniti napačnim informacijam.

Danska vlada je pripravila tudi načrt, s katerim želi preprečiti tujo vmešavanje v parlamentarne volitve maja 2019. Med ukrepi so med drugim krepitev policijske obveščevalne službe in obrambne obveščevalne službe ter tesnejši dialog z medijskimi podjetji in političnimi strankami.

*Ta se ne nanaša neposredno na napačne informacije, kot so poročali drugi.²²

Belorusija

Ukrepanje: Zakon

²⁰ [Smernice za okrepitev kodeksa ravnanja na področju dezinformacij \(europa.eu\)](https://www.poynter.org/ifcn/anti-misinformation-actions/)

²¹ <https://www.poynter.org/ifcn/anti-misinformation-actions/>

²² <https://www.poynter.org/ifcn/anti-misinformation-actions/>

Osredotočenost: Napačne informacije

Zakonodajalci so 14. junija 2018 sprejeli sporne spremembe beloruske medijske zakonodaje, ki vladi omogočajo pregon ljudi, ki na spletu širijo lažne informacije.

Eden od zakonodajalcev je dejal, da je cilj zakonodaje, ki omogoča tudi blokiranje družbenih medijev in drugih spletnih strani, če se ugotovi, da kršijo zakon, okrepiti pravice državljanov in hkrati okrepiti državno informacijsko varnost.

Odbor za zaščito novinarjev je 8. junija nasprotoval tej zakonodaji in dejal, da bi lahko - poleg ločene zakonodaje, katere cilj je poostriiti beloruske medijske predpise - vodila k bolj selektivnemu pregonu novinarjev. Po podatkih organizacije Freedom House v državi že zdaj ni svobode tiska.²³

Boj proti sovražnemu govoru

Boj proti sovražnemu govoru je ključnega pomena za poglobitev razumevanja in sprejemanja med ljudmi ter za spodbujanje miroljubnih, vključujočih in pravičnih družb. Vendar obravnavanje sovražnega govora ne pomeni omejevanja ali prepovedi svobode govora. Pomeni preprečiti, da bi sovražni govor prerasel v kaj bolj nevarnega, zlasti v spodbujanje diskriminacije, sovražnosti in nasilja.²⁴

Odpravljanje napačnih informacij in sovražnega govora z izobraževanjem

Brown (2018) meni, da morajo sedanje generacije imeti kritično miselnost in ne zgolj tehničnega znanja. El Rayess, Chebl, Mhanna in Hage (2018) so poročali, da mladi uporabniki niso prilagojeni preverjanju verodostojnih informacij na družbenih medijih. Poučevanje novomedijske pismenosti je pomembno vprašanje za izobraževalni program (Chen, Lin, Li in Lee, 2018), saj morajo ljudje poznati nove medije, da bi bili kos novemu medijskemu okolju (Chen et al., 2011). Za spopadanje z lažnimi novicami in napačnimi informacijami je treba začeti učinkovito izobraževanje o novomedijski pismenosti. Poleg tega je ključnega pomena, da imajo mladi potrebne spretnosti za premagovanje izzivov, povezanih z novimi medijskimi tehnologijami in dostopom do spletnih novic.²⁵

Napačne informacije pogosto spodbujajo sovražni govor, zato je treba poučevati širše in s širokim naborom predmetov in tem, da bi pri učencih spodbudili kritično mišljenje. Pojasniti, da je sovražni govor uspešen povsod tam, kjer ljudje - zlasti otroci in mladi - nimajo podpore pri razvijanju občutka, da so enakovredni udeleženci v določenem družbenem kontekstu. "Izobraževanje, v katerem lahko učenci vidijo sebe, svoje jezike in kulture, ponuja trdne temelje, na katerih lahko mladi um zgradi pozitiven in odporen občutek zase," je predlagal predsednik EI.²⁶

Da bi se odzvali na te razmere, je treba združiti več vidikov in ukrepov: na eni strani bi morale vlade spodbujati pomembne, sistematične in celovite programe usposabljanja na področju medijske pismenosti, na drugi strani pa pozvati velike korporacije k sodelovanju v boju proti lažnim novicam. Dodatno je bolj kot kdaj koli prej treba okrepiti medijsko izobraževanje na univerzah, da bi pri študentih spodbujali in razvijali močne veščine kritičnega mišljenja. O medijski pismenosti je potrebno razmišljati kot o globalni rešitvi, ki vključuje vlade, medijske deležnike ter vodje izobraževanja v šolah in na

²³ <https://www.poynter.org/ifcn/anti-misinformation-actions/>

²⁴ <https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/UN%20Strategy%20and%20Plan%20of%20Action%20on%20Hate%20Speech%2018%20June%20SYNOPSIS.pdf>

²⁵ https://www.amity.edu/gwalior/jccc/pdf/jun_31.pdf

²⁶ <https://www.ei-ie.org/en/item/25368:education-is-crucial-in-the-fight-against-hate-speech>

univerzah.²⁷

Internet

Odprtost in možnosti interneta se zdijo neskončne in če jih uporabimo na pozitiven način, nam lahko pomagajo izboljšati svet veliko hitreje kot je bilo to mogoče kdaj koli prej. Služi lahko kot orodje za širjenje informacij v delčku sekunde po celinah, tako da lahko ljudje po vsem svetu istočasno sodelujejo pri spletnih dogodkih. Zdi se, da je sovražni govor na spletu precej težavna zloraba interneta, a se je ravno zaradi dejstva, da sovražni govor obstaja in se širi po spletu, veliko lažje boriti in doseči tiste, ki ustvarjajo in širijo sovražni govor na spletu. Hkrati je internet odlična platforma za kampanje proti sovražnemu govoru ter za človekove pravice in spoštovanje vseh. Zaradi obstoja interneta še nikoli ni bilo lažje in hitreje doseči tistih, ki so jim sporočila namenjena.

V idealni realnosti sovražni govor ne bi uspeval, ne glede na to, ali je na spletu ali ne. Da bi se to uresničilo, moramo vzpostaviti in uporabljati preventivne programe. Programi morajo temeljiti na spoštovanju vseh ljudi, spoštovanju enakih pravic, svobodne volje, nediskriminacije, skrbi, človeške prijaznosti, strpnosti in enakih možnosti za vse. Države članice konvencij o človekovih pravicah so prevzele številne odgovornosti za izvajanje tovrstnih preventivnih programov.²⁸

Najboljše prakse iz držav članic

Nemčija

Ukrepanje: Zakon

Poudarek: sovražni govor*

Nemški zakon proti sovražnemu govoru na Facebooku, ki je začel veljati 1. januarja 2018, je morda najbolj uresničeno - a pogosto napačno razumljeno - prizadevanje za zatiranje potencialno škodljivih spletnih vsebin.

Zakon z naslovom *Netzwerkdurchsetzungsgesetz (NetzDG)* nalaga spletnim platformam, da v 24 urah odstranijo "očitno nezakonite" objave, sicer jim grozi kazen do 50 milijonov evrov. Zakon, namenjen družbenim omrežjem z več kot 2 milijona članov, kot so Facebook, YouTube in Twitter, je bil sprejet junija 2017, platforme pa so se morale na uredbo pripraviti do konca leta.

Izvajanje zakona nakazuje, da je Bundestag pripravljen ukrepati proti spornim spletnim vsebinam, vendar je njegovo izvajanje šlo skozi težka obdobja. Na primer, satirična revija *Titanic* je objavila članek z žaljivkami za kar ji je bil prepovedan dostop do Twitterja, cenzurirani pa so bili celo twiti ministra za pravosodje, ki je sodeloval pri pripravi zakona *NetzDG*.

V začetku marca 2018 so uradniki razmišljali o spremembi zakona zaradi kritik, da se blokira preveč vsebin. Med temi spremembami naj bi bilo tudi to, da se uporabnikom omogoči, da obnovijo nepravilno izbrisano vsebino, in da se spodbodi družbeno medijska podjetja, da vzpostavijo neodvisne organe za pregledovanje spornih objav.²⁹

²⁷ Lažne novice, ki dosegajo mlade na družbenih omrežjih: Nezaupanje je izziv za medijsko pismenost.

²⁸ https://www.barnaheill.is/static/files/pdf/Model_of_effective_fight_against_hate_speech_online.pdf

²⁹ <https://www.poynter.org/ifcn/anti-misinformation-actions/>

6. Kaj lahko storijo mladi

Načini boja proti lažnim novicam

Raziskave kažejo, da se je treba najprej zavedati vira informacij. Nato lahko pri preverjanju informacij pomagata dve tehniki: triangulacija in stransko branje. Triangulacija pomeni potrditev zgodbe v vsaj treh virih novic. Stransko branje vključuje odpiranje novih zavirkov v brskalniku, da bi raziskali spletna mesta ali trditve, ko na njih naletimo.

Bistveno je tudi, da se naučimo veščin branja novic, da se oborožimo z znanjem, ki omogoča prepoznavanje lažnih informacij in poznejše prenehanje njihovega širjenja.

Preverjeno gibanje

Program VERIFIED so uvedli Združeni narodi kot odziv na krizo covid-19, da bi se prebili skozi informacijski hrup in zagotovili informacije, ki rešujejo življenja, nasvete, ki temeljijo na dejstvih, in zgodbah najboljših ljudi.

Kako deliti odgovorno? Ne glede na to, ali posredujete sporočilo, retweetate zgodbo ali gledate videoposnetek v svojem kanalu, si pred pritiskom na gumb "deli" vzemite trenutek časa in se ustavite.

Preden objavo delite, si zastavite naslednja vprašanja:

1. KDO jo je izdelal?
2. KAJ je vir?
3. Od kod je objava prišla?
4. ZAKAJ to delite?
5. KDAJ je bila objavljena?

Stvari, ki jih delimo na spletu, se lahko razširijo kot požar in že majhna delitev ima lahko velike posledice. Oglejte si kratek film zgoraj, pridružite se nam v našem prizadevanju za boj proti dezinformacijam in spodbudite svoje sledilce v družabnih kanalih, naj bodo pozorni, preden delijo informacije.

'Post a Pause' je del kampanje VERIFIED, v kateri lahko sodelujete tako, da na svojih družbenih kanalih delite GIF ali sliko. Več si oglejte na tej povezavi: <https://shareverified.com/pledge-to-pause/>³⁰

Gibanje Brez sovražnega govora

Boj proti zločinom iz sovraštva in sovražnemu govoru se mora začeti na našem dvorišču, v sodelovanju z javnimi ustanovami in organi pregona.

Gibanje Sveta Evrope Brez sovražnega govora je odlična platforma za mlade, da sodelujejo v boju proti sovražnemu govoru na spletu, in jo je treba spodbujati po vsej državi. Povezava do spletne strani je: <http://www.nohatespeechmovement.org/>. Mlade, mladino in otroke je treba še posebej spodbujati k ukrepanju in zavzemanju proti sovražnemu govoru. Mladi imajo pravico sodelovati v družbenem diskurzu in jih je treba podpirati pri aktivnem vključevanju v družbo. Pomembno je, da razmišljamo širše in dlje v prihodnost, tako da dajemo prednost učenju otrok in mladih o človekovih pravicah in se nanje osredotočamo. Izobraževanje o človekovih pravicah je lahko podlaga za bolj pravično in mirno družbo, v kateri ljudje niso diskriminirani.³¹

³⁰ <https://shareverified.com/pledge-to-pause/>

³¹ https://www.barnaheill.is/static/files/pdf/Model_of_effective_fight_against_hate_speech_online.pdf

Pri obravnavi sovražnega govora je pomembno, da tako do tarč kot do govorcev sovražnega govora pristopimo z empatijo. Včasih se govorcev morda ne zavedajo sovražnih posledic svojega jezika. Izrazi se tudi nenehno spreminjajo, zato lahko sčasoma razvijejo ali izgubijo sovražne implikacije. Zelo pomembno je, da se s sovražnim govorom soočamo odprto kar vključuje potencialno čustvene pogovore. Razpravljamo o pomenu vodenja in vzornikov, zlasti ko se zavzemamo zase ali za druge tarče spletnega nasilja.³²

³² <https://www.connectsafely.org/wp-content/uploads/2019/10/Hate-Speech-8.5x11.pdf>

M2.2 "SPODBUJANJE TEMELJNIH PRAVIC"

E-MODUL 2: Informacije & Konstruktivni dialog

C O H E R E N T

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Co-funded by
the European Union

European
Commission

Vsebina

<https://unsplash.com/photos/OckxruozjRg>

V tem poglavju bomo izvedeli več o:

MEDIJSKI PISMENOSTI

KRITIČNEM RAZMIŠLJANJU

1

DOBRODOŠLI!

Oglejte si te videoposnetke

- https://www.youtube.com/watch?v=5n2ixTn_hlPc
- <https://www.youtube.com/watch?v=AD9jhj6tM50>

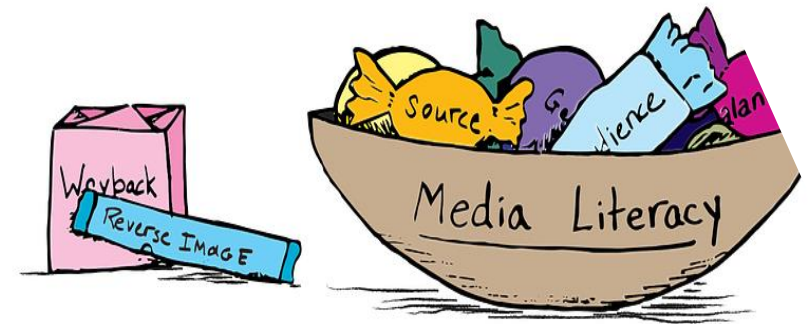
Pomislite: Kaj ste se naučili iz teh videoposnetkov?

2

Medijska pismenost

Trenutno živimo v podobnih razmerah kot v temnem in srednjem veku, ko je bila tiskarska pismenost omejena na peščico privilegiranih ljudi, ki so zato imeli moč, ki je bila vsem drugim nedostopna. Večina današnjega prebivalstva je nevedna, ko gre za razumevanje množičnega komuniciranja. Analiziranje množičnega komuniciranja je sklop veščin, ki so bistvene za preživetje v današnji družbi. Če se ne naučimo nadzorovati množičnega komuniciranja, ki prevladuje v našem svetu, moramo pričakovati, da bo (še naprej) to nadzorovalo nas.

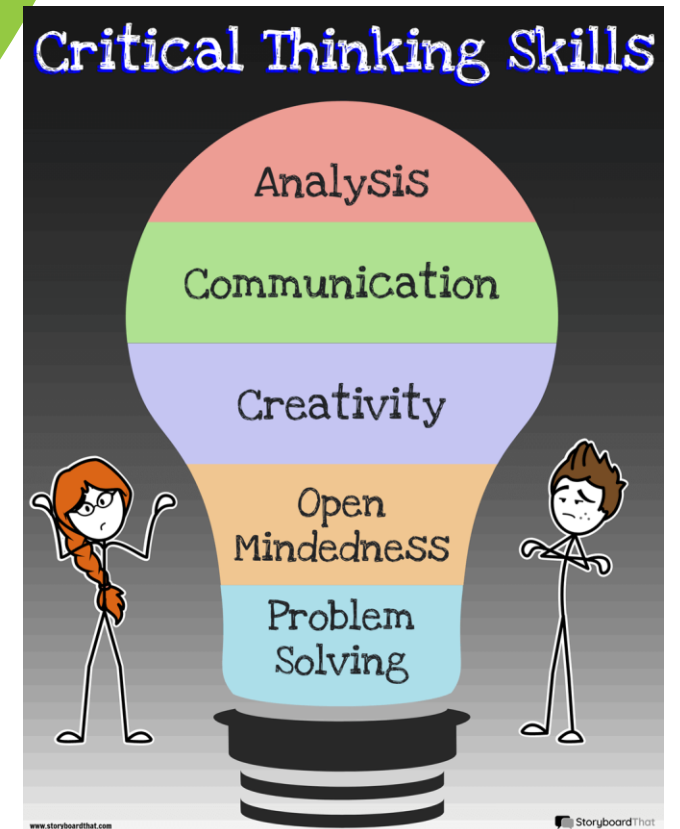
3

Kritično mišljenje opredelitev

Oglejte si ta videoposnetek:

<https://www.youtube.com/watch?v=HnJ1bqXUnIM>

Kritično mišljenje je objektivna analiza in ovrednotenje neke problematike, z namenom oblikovanja sodbe.

4

Terminologija

Mediji - Izraz mediji pomeni več kot le tradicionalno množično komuniciranje tiska, radiodifuzne industrije in filma. Tukaj se uporablja tudi za komunikacije prek interneta, telefona, pakiranj izdelkov, oglaševanja in celo prek mode, kozmetike in grafitov. Medij (ednina medijev) je način sporočanja pomena znotraj kulture.

Besedilo - Besedilo sporoča sporočilo. Fotografija je besedilo, prav tako kot sporočilo ali grafika na majici. Gumb za volilno kampanjo, ki ga nosite na majici, je prav tako besedilo kot uvodnik v časopisu. Oglasna deska ob avtocesti je besedilo. Uporaba besede besedilo ni omejeno na tiskano besedo.

Podtekst - Pri učenju književnosti se učitelji običajno sklicujejo na temo ali temeljni pomen knjige, igre, zgodbe ali pesmi. Ta koncept pomena, ki se skriva pod očitnim pomenom besed v besedilu, ali podteksta, je mogoče prenesti na vsa medijska besedila. Na eni ravni je par modrih kavbojk praktično oblačilo, na drugi pa je lahko družbena izjava.

Občinstvo - Vse skupine ali posamezniki, ki prejmejo medijsko sporočilo ali zaznavajo medijsko besedilo, se imenujejo občinstvo. Vir:

https://depts.washington.edu/nwmedia/sections/nw_center/curriculum_docs/teach_combine.pdf

5

Pobuda Youth 4 Europe MIL

Oglejte si ta videoposnetek:

<https://www.youtube.com/watch?v=PN6N9W09KDA&t=1s>

Več o pobudi preberite tukaj:

<https://mediacoacheurope.eu/>

6

Viri

Knjižnica Unescovih virov za medijsko in informacijsko pismenost ponuja odlične vire informacij o MIL, zajete v publikacijah, resolucijah, priporočilih in deklaracijah, vizualnih in zvočnih virih, dokumentih itd.

Več informacij najdete na tej povezavi:
<https://en.unesco.org/themes/media-and-information-literacy/resources>

7

5 nasvetov za izboljšanje kritičnega mišljenja, ki jih je pripravila Samantha Agoos

Vsak dan se pred nami razprostira morje odločitev in nemogoče je, da bi vsakič sprejeli popolno odločitev. Kljub temu obstaja veliko načinov, kako izboljšati svoje možnosti, in ena od posebej učinkovitih tehnik je kritično razmišljanje. Samantha Agoos opisuje postopek, ki vam lahko pomaga pri reševanju številnih težav, v petih korakih.

Učna ura Samanthe Agoos, animacija Nicka Hilditcha.

Oglejte si videoposnetek:
<https://www.youtube.com/watch?v=dltUGF8GdTww>

CRITICAL THINKING

The process of studying facts to make a choice is known as critical thinking.

8

Celoten nabor orodij o dejstvih

Tukaj je na voljo preprosto praktično orodje, ki ga lahko vsakdo uporabi za prepoznavanje slabih informacij. Da bi prepoznali slabe in zavajajoče informacije, si zastavite ta tri preprosta vprašanja:

- 1.Od kod je informacija?
- 2.Kaj manjka?
- 3.Kako se počutite?

TRY THIS!

9

Medijska pismenost s kritičnim razmišljanjem

Ključni pojmi:

1. Vsi mediji so skrbno zaviti paketi.
2. Mediji ustvarjajo različice resničnosti.
3. Medije si razlagamo z individualnimi očali
4. Pri medijih gre za denar.
5. Mediji spodbujajo agendo.

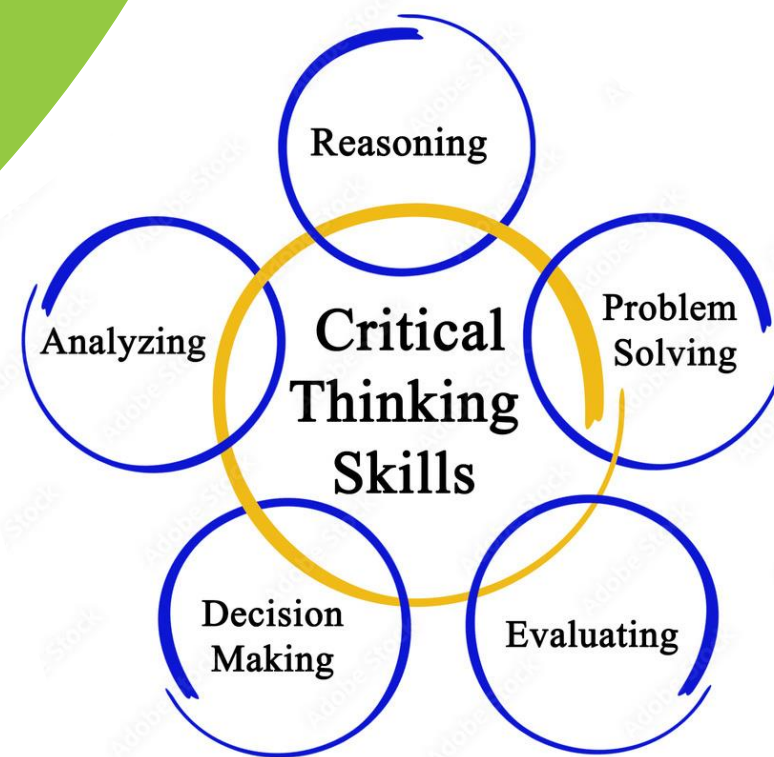
Kaj morate storiti?

Vadite analiziranje, razlaganje in vrednotenje medijskih besedil

9.1

Kako razviti svoje sposobnosti kritičnega mišljenja?

- Korak 1: Raziskava in izbor
- Korak 2: Zbiranje informacij
- Korak 3: Priprava predstavitve
- Korak 4: Strokovni pregled in revizija
- 5. korak: Predstavitev

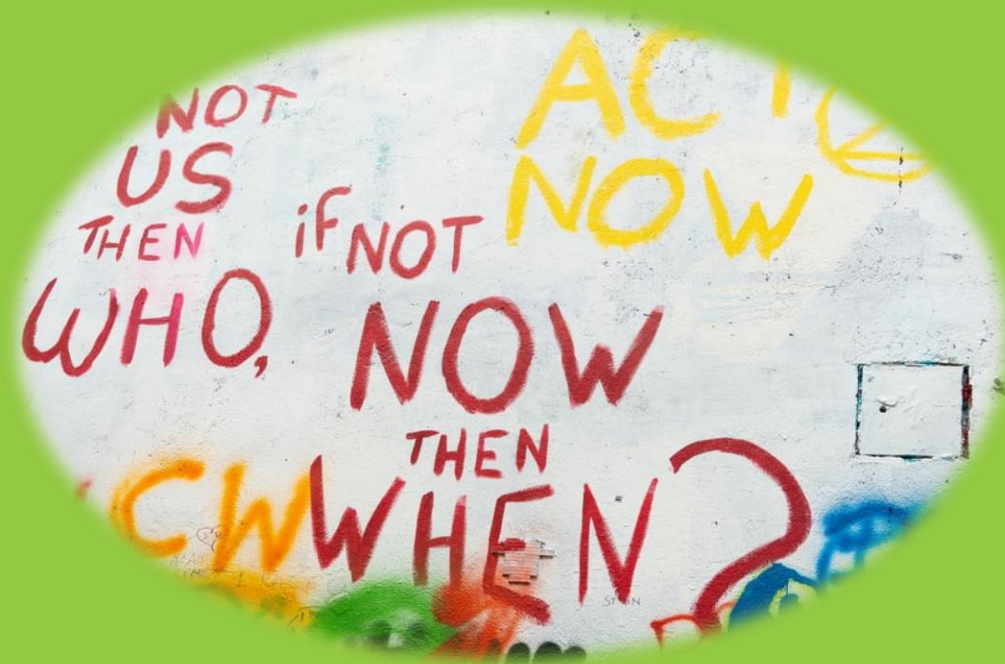

10 Naredite to sami!

INDIVIDUALNA DEJAVNOST - PROJEKTNO DELO

Se spomnite?

1. Vsi mediji so skrbno zaviti paketi.
2. Mediji ustvarjajo različice resničnosti.
3. Medije si razlagamo z individualnimi očali.
4. Pri medijih gre za denar.
5. Mediji spodbujajo agendo.

Naloga 1 - Razpakiranje paketa

Pri dejavnosti "Razpakiranje paketa" se seznanite z idejo, da so mediji zgrajeni na očitni ravni. Vzemite nekaj izvodov časopisov in si oglejte prve strani. Preučite besedilo. Med preučevanjem različnih časopisov vas prosimo, da

opazite očitne konstrukcije. Odgovori so lahko različni. Možni odgovori:

V: Kateri elementi na prvi strani mi povedo, kaj naj bi si najprej ogledali?

O: naslovi, slike, zgornji del strani, prva zgodba pod pregibom, zelo širok stolpec

V: Kateri elementi na prvi strani so namenjeni temu, da me spodbudijo k odprtju časopisa in ogledu drugih strani?

O: kazalo, napovedi drugih poglavij, zgodbe, ki se nadaljujejo na drugih straneh, sklici na sorodne članke v drugem poglavju.

V: Zakaj nekateri časopisi na prvih straneh uporabljajo več slik in barv kot drugi?

O: različne vrste gradiva (barve, slike) so zanimive za različne vrste bralcev

NALOGA 1.2

V okviru projekta "Razkrivanje paketa" vas prosimo, da se zavedate koncepta, da so medijska besedila ustvarjena tudi na subtilni ravni. Nato vadite prepoznavanje medijskih tehnik in njihovih ciljnih občinstev.

Oglejte si spodnje primere:

Vsi pametni ljudje nakupujejo v... priljubljenem centru	inteligentno in izobraženo občinstvo,	tisti, ki želijo veljati za pametne.
Ne potrebujete strokovnjaka, ki bi vam povedal, da je to pametna odločitev.	navadni ljudje	občinstvo, ki morda nima strokovnega znanja na tem področju, splošne prebivalstvo
Mladi nagrajenec se prehranjuje v Joe's Diner celebrity	potrditev	občinstvo, ki želi posnemati ali občudovati znane osebnosti.

Naloga 2 - Mediji ustvarjajo različice resničnosti

Razpravljajte o razliki med doživljanjem dogodka in njegovo predstavitvijo v medijih. Poiščite vrstnika, ki je bil prisoten na nekem dogodku (koncert, športni dogodek, prizorišče nesreče), pozneje pa je o dogodku videl ali bral v medijih. Morda bo znal razložiti razliko med samim doživetjem in različico doživetja, predstavljeno v medijskem besedilu. Razpravljajte o medijskem besedilu o dogodku in se zavedajte, da to, kar vam prikazuje, ni resničnost, temveč le njena različica.

Druga možnost: Ustvarite oglasno desko, da prikažete besedila, ki ponazarjajo "Medijske različice resničnosti".

Poiščite besedila, ki predstavljajo različne različice istega dogodka, in jih združite skupaj s spremnimi opombami, ki poudarjajo, v čem se razlikujejo (npr. dva različna časopisa, ki poročata o političnem srečanju ali športnem dogodku).

Naloga 3 - Mediji se interpretirajo skozi individualne leče

Tu nameravate razumeti poseben pomen besede pogajati se, kot ga ima v izrazu, pogajati se o pomenu besedila ali zgodbe. Osredotočite se tudi na razumevanje, kaj imamo v mislih, ko rečemo, da občinstvo prinaša informacije v besedilo kakor tudi jemlje informacije iz njega.

Izberite znano zgodbo na slikah (ali v besedilu), na primer "trije prašički". Pojdite naokrog in razložite zgodbo. Opazujte, kako si nekateri zgodbo razlagajo drugače. Pri tej dejavnosti se morate pogajati o pomenu zgodbe. Pomembno je razumeti, da ni pravega ali napačnega odgovora. Vsaka oseba ima drugačno razumevanje pomena zgodbe. Še posebej opazujte razlike med razlagami ljudi, ki prihajajo iz različnih družbenih slojev ali sploh iz različnih kultur.

Verjetno obstaja veliko interpretacij te risanke. Ljudje, ki ne poznajo zgodbe o treh prašičkih, v besedilo ne vnašajo svojih izkušenj z zgodbo, zato morda iz besedila ne bodo razbrali enakega pomena kot drugi poslušalci, ki zgodbo poznajo.

Pri tem je lahko zanimiva razprava, saj vam bo pokazala, kako so pomen iste zgodbe razumeli drugi.

Naloga 4 – Pri medijih gre za denar

Pri prvi nalogi najprej popisujte oglaševalske predmete v svojem neposrednem okolju. Za zdaj se izogibajte razpravam o etičnih vprašanjih, povezanimi z oglasi.

Oglejte si na primer,

- majhne jezičke z imenom proizvajalca na kavbojkah
- ime založbe na knjigah.
- fotografijo avtorja na naslovnici knjige s seznamom drugih knjig istega avtorja.
- številne oglase na tekaških in športnih copatih.
- oglase na kapah, priponkah, značkah, majicah itd.

Naloga 4.2 – Pri medijih gre za denar

V naslednjem koraku preučite različne kanale in sredstva, ki jih družba uporablja za posredovanje oglasov. Raziščite tudi vprašanja, kot so:

- Kaj pomeni izraz "navzkrižje interesov"?
- Kaj se zgodi, če želi televizijska informativna oddaja pripraviti obsežno zgodbo o tobačnih podjetjih, medtem ko ima to isto podjetje v lasti druga podjetja, ki na isti mreži veliko oglašujejo?
- Če sta televizija in radio napolnjena z gradivom, ki nagovarja največje možno občinstvo, kje na televiziji in radiu najdejo svoje preference ljudje, ki imajo drugačen okus?

Nato si podrobneje oglejte dele časopisa, v katerih so oglasi. Pomembno je, da se osredotočite na denarne motive za takšno umestitev rubrik, denarne motive vključitve rubrik o potovanjih, avtomobilih, poslih, zabavi itd.

Naloga 4.3 – Pri medijih gre za denar

Nato si oglejte koncept prakse umeščanja izdelkov v prostor. Umeščanje izdelkov je praksa, pri kateri so komercialni izdelki na vidnem mestu v filmih ali televizijskih oddajah. Včasih boste opazili, da je v televizijski seriji vedno predstavljena ena znamka avtomobilov.

V drugi seriji osrednji lik v vsaki epizodi vedno pije določeno brezalkoholno pijačo, ki je postavljena pred kamero, da gledalci lahko preberejo etiketo. Včasih je v več posnetkih filma v prometu viden tovornjak, za katerega zlahka prepoznavno ime, ki prečka zaslon kot oglas.

Nato zberite različne primere promocijskega umeščanja izdelkov v filmih, na radiu in televiziji ter jih zapišite v tabelo, v kateri razložite učinke promocijskega umeščanja izdelkov.

Naloga 4.4 – Pri medijih gre za denar

Lahko pa preučite tudi lastništvo medijev. Še pred nekaj leti so imele televizijske in radijske postaje, časopisi in revije ločene lastnike. Zdaj ni nič nenavadnega, da ima isti posameznik ali korporacija v lasti več medijskih podjetij na istem geografskem območju ali trgu.

En lastnik medijev na nekem območju ima lahko izjemen vpliv na občinstvo na tem območju, zaradi komercialne narave množičnih medijev pa tudi izjemen vpliv na podjetja in komercialne dejavnosti.

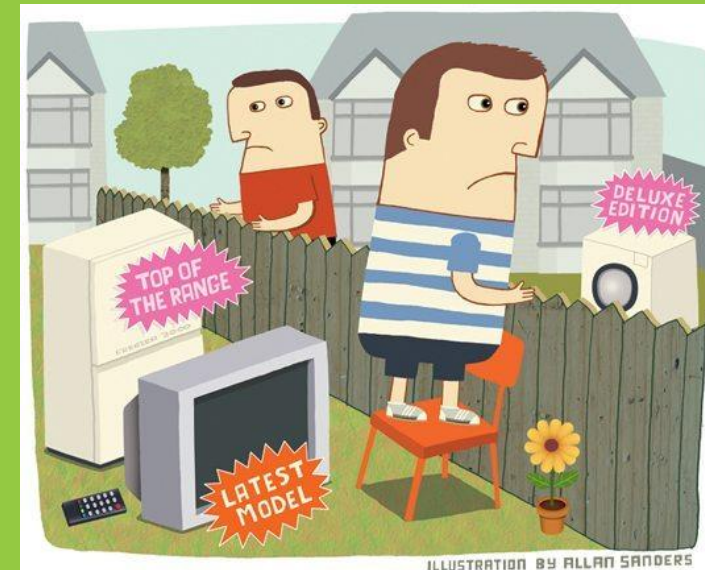
Ker mediji ustvarjajo bogastvo, se to z enim lastnikom pretaka v eno smer. Če želite biti na tekočem z informacijami o tem, kdo ima kaj v lasti v današnjih medijih, si oglejte spletno stran <http://www.cjr.org/tools/owners/>. Raziščete lahko tudi enega od medijskih konglomeratov, kot sta SKY UK LIMITED ali Axel Springer SE, in pripravite predstavitev z opisom njegovih medijskih deležev in deležev v zabavni industriji.

Naloga 5 – Mediji spodbujajo agendo

Prva dejavnost je kritično opazovanje in dekonstrukcija oglasa z vidika ideoloških in vrednostnih sporočil. Pred obravnavo medijskega besedila je morda koristno razpravljati o obdobju, v katerem je bila fotografija posneta. Ta razprava lahko pripomore k boljšemu razumevanju tega koncepta.

Nato v lokalnih časopisih in revijah poiščite karikature s socialnim in/ali političnim sporočilom ali poiščite primer politične satire. Kot primer si oglejte vstavljeno sliko.

Če na risanko gledamo kot na družbeno besedilo, namiguje na to, kako družine v soseskah poskušajo slediti druga drugi, tako da tekmujejo, kdo bo prvi v bloku, ki bo imel nov izdelek - to je družbeni vidik. Pri tej nalogi vas prosimo, da napišete kratko razlago, kako te karikature izražajo družbeno ali politično sporočilo.

Naloga 6 - Osebni odziv na medijsko besedilo

Uvod

Mnogi mladi imajo težave pri izražanju odzivov na kakršno koli besedilo. Včasih obtičijo na ravni "všeč mi je" ali "ni mi všeč" in svoje mnenje utemeljijo s krožno logiko, kot je "ker je super" ali "ker je grozno". Očitno to ni dovolj, ko gre za učenje, kako izraziti odziv na besedilo bodisi na osebni bodisi na kritični način.

Lažje se je naučiti korakov utemeljevanja odgovora, če delujemo z osebnega stališča, kjer pravila dopuščajo, da ima vsako ustrezno podprto mnenje določeno vrednost.

Naloga 6 - Osebni odziv na medijsko besedilo

Zaključna razprava, v kateri boste analizirali postopek oblikovanja argumenta v podporo svojemu stališču in pomen:

1. Jasnih izjav o tem, na kar se opozarja.
2. Jasnih in konkretnih primerov, povezanih s poudarjeno temo
3. Jasnih razlag, kako in zakaj je primer povezan z obravnavano točko.

Kot primer lahko navedete televizijsko oddajo ali nedavni film.

1. "Všeč mi je NYPD Blue, ker je delo s kamero drugačno od večine drugih oddaj in mi je zato bolj zanimivo."

Vir:

https://depts.washington.edu/nwmedia/sections/nw_center/curriculum_docs/teach_combine.pdf

OSTAJTE ZAVZETI!

<http://coherent-project.eu/>

<https://www.instagram.com/coherentproject/?hl=en>

<https://www.tiktok.com/@projectcoherent?lang=en>

C O H E R E N T

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

M2.2 MEDIJSKA PISMENOST IN KRITIČNO RAZMIŠLJANJE.

<http://coherent-project.eu/>

Ta projekt je sofinancirala Evropska komisija

pod GA: 624600-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-EU-YTH-TOG.

Ta publikacija odraža le stališča avtorjev in sodelavcev,

in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij,

ki so vsebovane v tej publikaciji.

Co-funded by
the European Union

KAZALO VSEBINE

M2.2 MEDIJSKA PISMENOST	1
IN KRITIČNO RAZMIŠLJANJE.	1
1. Pregled	3
2. Cilj modula	3
3. Medijska pismenost	3
3.1 Pristop EU k MIL	4
3.2 Globalna vprašanja	4
4. Kompetence medijske pismenosti, rešitev	5
Gibanje za medijsko pismenost	7
Medijska pismenost proti dezinformacijam	7
5. Kritično razmišljanje	7
Učenje spoznavanja - kognitivna razsežnost	8
Učenje dela - instrumentalna razsežnost	9
Učenje biti - individualna razsežnost	9
Učenje skupnega življenja - socialna razsežnost	9
6. Najboljše prakse	10
7. Kaj lahko storijo mladi	12

1. Pregled

V tem e-modulu so predstavljena ključna spoznanja o pomenu medijske pismenosti in kritičnega mišljenja za EU in evropsko mladino, ponujene so najboljše prakse politik, programov, pobud in ukrepov na področju medijske pismenosti ter priporočila za vsakdanji vpliv na mlade. Poudarja tudi pomen kritičnega mišljenja in ponuja vaje za krepitev kompetenc.

2. Cilj modula

Cilj e-modula je spodbujati pozitivne in odgovorne vedenjske spremembe ter mobilizirati mlade k skupnemu delovanju na področju spodbujanja temeljnih pravic.

3. Medijska pismenost

Medijska pismenost še nikoli ni bila tako pomembna kot danes. Državljanom vseh starosti omogoča, da se znajdejo v sodobnem novičarskem okolju in sprejemajo informirane odločitve. Medijska pismenost se nanaša na različne medije in načine distribucije. Je ključna spretnost za vse državljane, ne glede na starost, saj jim daje moč in jih ozavešča. Pomaga tudi pri preprečevanju učinkov dezinformacijskih kampanj in lažnih novic, ki se širijo prek digitalnih medijev.¹

Opredelitev

Digitalna medijska pismenost je sposobnost, da medije uporabljamo na pravilen način - ne le kot potrošniki - temveč tudi kot odgovorni ustvarjalci informacij.²

Kompetence digitalnih medijev spadajo med ključne kompetence v današnji družbi, saj se danes z družbenimi mediji in sodobno založniško tehnologijo ne ukvarjajo le marketinški oddelki in znane osebnosti.

Poleg tega kompetence digitalnih medijev uporabnikom omogočajo, da vsebine ne le uživajo, temveč tudi ustvarjajo in širijo na ustrezen način, kar v današnji družbi predstavlja še večjo dodano vrednost.³

Medijska in informacijska pismenost je glavno orodje za opolnomočenje ljudi, skupnosti in narodov, da prispevajo k globalnim družbam znanja. Svet Evrope meni, da je izredno pomembno, da so posamezniki sposobni razviti kognitivne, tehnične in socialne spretnosti in sposobnosti, ki jim omogočajo učinkovit dostop do medijskih vsebin in njihovo kritično analizo; sprejemanje informiranih odločitev o tem, katere medije uporabljajo in kako jih uporabljajo; razumevanje etičnih posledic medijev in novih tehnologij ter učinkovito komuniciranje, vključno z ustvarjanjem vsebin.

¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/media-literacy>

² <https://www.zentrumsocialmedia.com/2021/11/02/media-literacy-as-a-key-element-in-the-fight-against-disinformation/>

³ <https://www.zentrumsocialmedia.com/2021/11/02/media-literacy-as-a-key-element-in-the-fight-against-disinformation/>

3.1 Pristop EU k MIL

Medijska in informacijska pismenost (MIL) združuje tri različne razsežnosti: Informacijska pismenost, medijska pismenost ter IKT in digitalna pismenost.

Svet Evrope je k MIL pristopil na dva načina:

- ✓ Prvi cilj je določiti MIL v institucionalnih okvirih.
- ✓ Drugi cilj je zagotoviti orodja za opolnomočenje posameznih uporabnikov medijev vseh starosti in življenjskih obdobj.

Ker je MIL pomembna za uveljavljanje številnih človekovih pravic, tako v resničnem svetu kot na spletu, je Svet Evrope v več kot dveh desetletjih zagotovil številne instrumente, politike, študije in dejavnosti za izboljšanje ravni MIL po vsej Evropi.⁴

Svet Evrope določa MIL v institucionalnih okvirih. Smernice MIL so vključene v številne instrumente organizacije za določanje standardov, namenjene državam, oblikovalcem politik ter številnim drugim javnim in zasebnim akterjem, ki so pristojni za sodelovanje v hitro razvijajočem se digitalnem okolju. MIL velja za sestavni del predpisov in/ali politik na področjih, kot so izobraževanje in vseživljenjsko učenje, otroci in mladi, mediji in informacijska družba itd.⁵

3.2 Globalna vprašanja

Dostop do informacij in komunikacij se je za ljudi po vsem svetu močno povečal. Medtem ko so nekateri ljudje lačni informacij, so drugi preplavljeni s tiskanimi, radijskimi in digitalnimi vsebinami.⁶

Nedavne raziskave, ki so bile opravljene med mladimi po vsem svetu, so pokazale, da imajo ti težave s kritičnim razmišljanjem o medijih in ocenjevanjem njihove verodostojnosti, zlasti na spletu. Študija je med drugim pokazala, da večina mladih:

- ✓ Ne razume dobro, kaj so "lažne novice" in kaj resnične novice.
- ✓ Ne zmore razlikovati med sponzoriranimi članki in resničnimi novicami.
- ✓ Se ni potrudila preveriti, od kod prihajajo fotografije na spletu, in so slepo sprejeli njihov navedeni kontekst.
- ✓ Ni znala razlikovati med resničnimi novicami in lažnimi novicami na družbenih omrežjih.
- ✓ Ni znala prepoznati pristranskih vsebin iz neodvisnih virov novic, ki jih podpirajo skupine, kot so lobistična podjetja, kot manj zanesljivih od uveljavljenih virov novic.⁷

Zaradi številnih problemov sovražnega govora, spletnega ustrahovanja, vdora v vsebino YouTubea, lažnih novic itd. smo priča nujnim pozivom k boljšemu upravljanju medijskega okolja, zlasti k regulaciji interneta. Toda spricho spopadov pozitivnih in negativnih pravic, regulativnih težav, močnih globalnih podjetij in kratkoročne politične smotrnosti se ti pozivi hitro spremenijo v poziv k domnevno "mehkejši" rešitvi, tj. izobraževanju javnosti, ki uporablja internet.⁸

⁴ <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/media-literacy>

⁵ <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/media-literacy>

⁶ <https://en.unesco.org/themes/media-and-information-literacy>

⁷ <https://universe.byu.edu/2018/02/09/studies-show-lack-media-literacy-students-negative-impact/>

⁸ <https://blogs.lse.ac.uk/medialse/2018/10/25/media-literacy-what-are-the-challenges-and-how-can-we-move-towards-a-solution/>

4. Kompetence medijske pismenosti, rešitev

Medijska pismenost je "cepivo proti dezinformacijam" in številnim drugim težavam, ki se lahko pojavijo zlasti na spletu. Tako kot pravo cepivo tudi kompetence medijske pismenosti uporabnikov ne zaščitijo 100-odstotno pred dezinformacijami, vendar je verjetnost, da se bodo "okužili", veliko manjša in zmanjšuje škodljive učinke dezinformacij, kadar so jim ljudje izpostavljeni."⁹

Digitalna strategija EU

EU si bo v digitalnem desetletju prizadevala za trajnostno vizijo digitalne družbe, osredotočeno na človeka, da bi državljanom in podjetjem omogočila več moči.

Program Digitalna Evropa (DIGITAL) je nov program financiranja EU, ki se osredotoča na zagotavljanje digitalne tehnologije podjetjem, državljanom in javnim upravam. Več o programu "Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope", digitalnem desetletju EU in programu Digital Europe Programme si lahko preberete na tej povezavi: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en>.

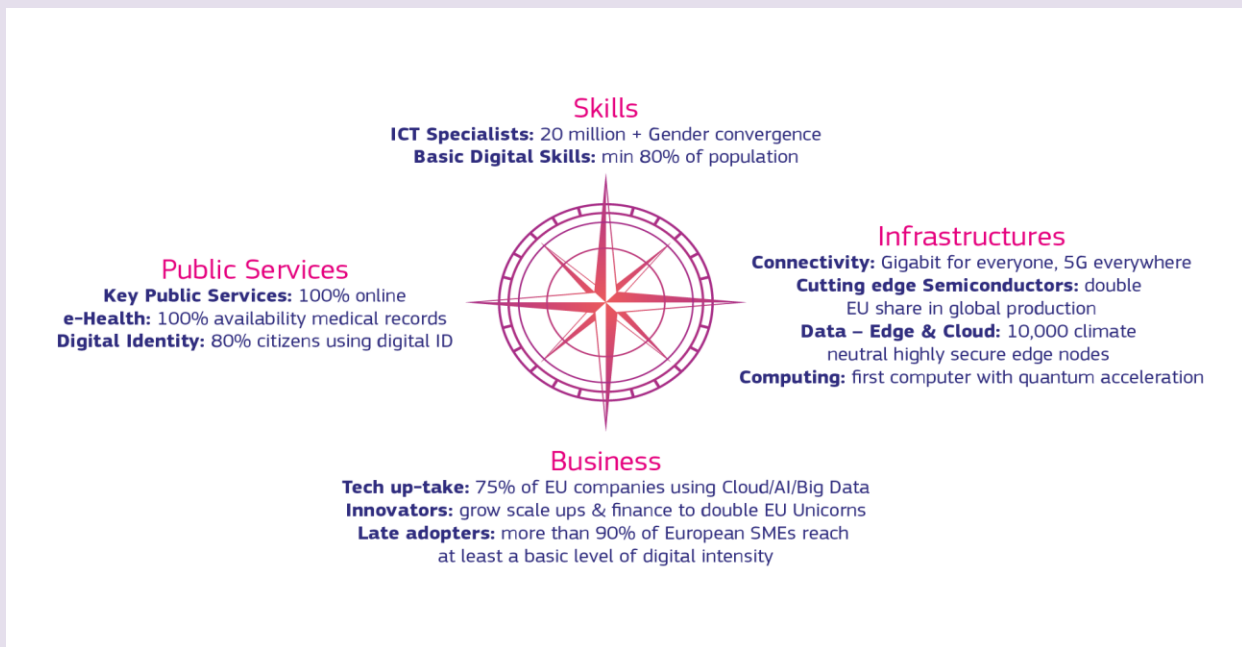
Digitalni kompas in digitalna politika EU

Sporočilo "Digitalni kompas: Evropska pot za digitalno desetletje" določa digitalne ambivije za naslednje desetletje v obliki jasnih in konkretnih ciljev. Digitalni kompas uporablja štiri točke kompasa za identifikacijo glavnih ciljev, ki jih je treba doseči v naslednjem desetletju:

- ✓ digitalno usposobljeno prebivalstvo in visoko usposobljeni digitalni strokovnjaki;
- ✓ varne in trajnostne digitalne infrastrukture;
- ✓ digitalna preobrazba podjetij;
- ✓ digitalizacija javnih storitev.¹⁰

⁹ <https://www.zentrumsocialmedia.com/2021/11/02/media-literacy-as-a-key-element-in-the-fight-against-disinformation/>

¹⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/europes-digital-decade>

Ključna področja politike za zagotavljanje izpolnjevanja teh ciljev so računalništvo v oblaku, umetna inteligenca, digitalne identitete, podatki in povezljivost.

Pobude in kampanje MIL

Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah (AVMSD)

Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah vzpostavlja medijski okvir za evropsko digitalno desetletje.

V zadnjih desetih letih se je medijsko okolje močno spremenilo. Na milijone Evropejcev namesto pred družinskim televizorjem zdaj vsebine spremlja prek spleta na različnih mobilnih napravah.

Komisija je maja 2016 predlagala revidirano direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah, ki je vključevala nov pristop k spletnim platformam, ki razširjajo avdiovizualne vsebine. Sedanja direktiva EU o avdiovizualnih medijskih storitvah ureja usklajevanje nacionalne zakonodaje na vseh avdiovizualnih medijih po vsej EU.¹¹

Več o revidirani direktivi AVMSD: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/revision-avmsd>

Medijska in informacijska pismenost kot sredstvo za preprečevanje nasilnega ekstremizma pri UNESCO

Zveza civilizacij Združenih narodov (UNAOC) je od svoje ustanovitve, pred več kot desetimi leti medijsko pismenost prepoznala kot področje izobraževanja in kulture, ki ga je treba obravnavati, zlasti pri gradnji mostov za boljše razumevanje med posamezniki z različnimi verskimi in kulturnimi ozadji. UNAOC vidi v medijski pismenosti priložnost za razvoj pobud za izgradnjo miru, ter se ukvarja s polarizacijo, ki prepogosto sproža nasilne spopade na podlagi identitete. UNAOC razume, da je

¹¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/revision-avmsd>

razvijanje veščin kritičnega mišljenja in hkrati zagotavljanje priložnosti za posredovano socialno vključevanje mladih zagotovo praktična oblika preprečevanja nasilnega ekstremizma s pomočjo medijske pismenosti.¹² Preberite več: <https://www.un.org/en/chronicle/article/media-and-information-literacy-means-preventing-violent-extremism>

Gibanje za medijsko pismenost

Avgusta 1993 je Komisija za nasilje in mladino pri Ameriškem psihološkem združenju izdala poročilo, v katerem je potrdila resne posledice, ki jih ima na mlade ponavljajoča se in dolgotrajna izpostavljenost nasilju v množičnih medijih. Da bi preprečili te resne posledice, si vzgojitelji in drugi prizadevajo pomagati mladim pri razvijanju medijske pismenosti.

Cilj gibanja za medijsko pismenost je izobraziti mlade o medijih in jim pomagati, da postanejo zavestni, aktivni in kritični gledalci vsebin. Poleg tega obstaja upanje, da bodo ti učenci postali nosilci sprememb in da bodo medije prisilili k spremembi svojih programov.¹³

Poslanstvo organizacije Thirteen, Media with Impact, je uporabiti moč medijev za izobraževanje, obveščanje, zabavo in navdihovanje občinstva po vsem svetu. Preberite več o Thirteen: <https://www.thirteen.org/>

Medijska pismenost proti dezinformacijam

V zvezi s točko 2.1, v kateri smo obravnavali nevarnosti dezinformacij in načine boja proti njim, je treba omeniti, da je medijska pismenost ključni element pri preprečevanju, da bi ljudje nasedli lažnim novicam.

V Evropski uniji se po raziskavi Evropske komisije več kot tretjina prebivalstva vsakodnevno srečuje z dezinformacijami. Kar 83 % vprašanih je odgovorilo, da lažne novice predstavljajo nevarnost za demokracijo. Druga raziskava Centra za digitalno medijsko pismenost kaže, da je 60 % prebivalcev Švice, Avstrije in Nemčije (regija DACH) priznalo, da so v preteklosti prek družbenih medijev delili "lažne novice". 97 % vprašanih se strinja, da je "usposobljenost za družbene medije" pomembna (28 %) ali izjemno pomembna (69 %).¹⁴

5. Kritično razmišljanje

Kaj je kritično mišljenje?

V skladu z institucionalno opredelitvijo UNICEF-a je "kritično mišljenje instrumentalna in dolgotrajna življenjska spretnost, ki pripomore k akademskim dosežkom. S kritičnim razmišljanjem se otroci, mladi in vsi posamezniki naučijo ocenjevati situacije in predpostavke, postavljati vprašanja in razvijati različne načine razmišljanja. Kritično mišljenje je 'metazmožnost', s katero se naučimo razmišljati o mišljenju in razvijati namenske miselne procese, kot je na primer sposobnost razbrati in oceniti, ali je argument smiseln ali ne."

¹² <https://www.un.org/en/chronicle/article/media-and-information-literacy-means-preventing-violent-extremism>

¹³ <https://www.thirteen.org/peaceful/stratd.html>

¹⁴ <https://www.zentrumsocialmedia.com/2021/11/02/media-literacy-as-a-key-element-in-the-fight-against-disinformation/>

Znani ameriški filozof z Univerze Columbia John Dewey je v svojem klasičnem delu *Kako mislimo* (1909) kritično mišljenje razložil kot "aktivno, vztrajno in skrbno preučevanje vsakega prepričanja ali domnevne oblike znanja v luči razlogov, ki ga podpirajo, in nadaljnjih sklepov, h katerim teži". Na podlagi tega opisa lahko kritično mišljenje razumemo kot splošno uporaben kompleksni miselni proces, ki vključuje več spretnosti: ločevanje dejstev od mnenj, prepoznavanje predpostavk, dvom o veljavnosti dokazov, postavljanje vprašanj, preverjanje informacij, poslušanje in opazovanje ter razumevanje več vidikov. Poleg tega kritično mišljenje vključuje tudi sposobnost in odnos za skrbno in objektivno analizo informacij. V tem pogledu je ta sposobnost temeljnega pomena zlasti za dobro počutje otrok in mladih državljanov, saj jim pomaga prepoznati in oceniti dejavnike, ki vplivajo na njihova stališča in vedenje, kot so vrednote, aktivno državljanstvo, zaščita pred lažnimi novicami, medijska pismenost in vrstniški pritisk. Zato je krepitev kritičnega mišljenja strateška dolžnost za zagotavljanje boljše zaščite mlajših generacij, da se lahko branijo pred nasiljem, negativnimi vplivi in radikalizacijo (predvsem prek spletnih medijskih kanalov). Očitno je, da kritično mišljenje mlajšim generacijam omogoča, da postavljajo, zbirajo, ocenjujejo, sintetizirajo in nato ocenjujejo dejstva, preden oblikujejo končne sklepe in izpostavijo morebitne predsodke. Zato kritičnega mišljenja ni mogoče prevesti le v kompleksen proces učenja, temveč je tudi premišljena in konstruktivna miselna vadba, ki posameznike pripravi na soočanje s kompleksnimi gospodarskimi spremembami in življenjskimi okolji.

Še pomembneje je, da je kritično mišljenje razumemo kot vseživljenjsko spretnost, ki jo je treba pogosto vaditi na različnih stopnjah učenja, v različnih izobraževalnih in delovnih okoljih ter jo je treba očitno globoko vključiti v temeljni učni načrt. To je strateško pomembno, saj je kritično mišljenje ena najbolj zapletenih spretnosti, ki jo je treba dobro vaditi in temeljito osvojiti. Prav tako je mogoče kritično mišljenje razumeti kot ključni vidik konstruktivnega sodelovanja v pluralni in demokratični družbi, ki evropski mladini omogoča, da sama pozitivno prispeva k svobodni in pravični družbi, ki se izogiba socialnim predsodkom, ekstremizmu in radikalizaciji.

Kritično mišljenje in štiri razsežnosti učenja¹⁵

Kritično mišljenje je bistven element aktivnega in konstruktivnega državljanstva, ki vodi k pozitivnemu in socialno kohezivnemu vedenju ljudi. Kar zadeva praktično uporabnost, je ta temeljna življenjska spretnost široko prilagodljiva na številnih področjih življenjskih situacij. Veščine kritičnega mišljenja so tesno povezane z drugimi veščinami mišljenja višjega reda, kot je reševanje problemov. Pri pridobivanju te temeljne kompetence je treba upoštevati štiri razsežnosti socialnega prilagajanja:

Učenje spoznavanja - kognitivna razsežnost

Kritično mišljenje je pomembna sestavina "učenja, da bi vedeli" in "učenja, da bi se učili", kar pomeni kognitivne ontološke veščine pridobivanja novega znanja. Rezultati raziskav kažejo, da ima veliko ljudi v EU (tudi mladih državljanov) težave s kritičnim mišljenjem. Bistvenega pomena se je naučiti, kako iskati nove informacije ter kako razmišljati in razpravljati brez strahu pred drugačnim mnenjem, s čimer se izboljšajo splošne učne sposobnosti. Za krepitev kritičnega mišljenja pa velja, da je temeljno osnovno znanje bistven pogoj za kritično mišljenje, saj mladi potrebujejo nekaj, o čemer lahko kritično razmišljajo. To je najpomembnejši vidik te razsežnosti, saj so v tem pogledu veščine kritičnega mišljenja lahko specifične (na primer v naravoslovju), nekatere pa so bolj splošne (zgodovina, politika

¹⁵

https://www.unicef.org/mena/media/6186/file/Twelve%20Core%20Life%20Skills%20for%20MENA_EN.pdf%20.pdf?fbclid=IwAR29xSBw37Vp2Em6iLG0zHzOj7TQ3Rjle5-Y8nMfC7JxVNWRRarGvuSjY8q

itd.). Posledično mora biti izboljšanje kritičnega mišljenja osrednjega pomena in ga je treba redno izvajati, kar bi vsekakor izboljšalo učne dosežke in rezultate.

Učenje dela - instrumentalna razsežnost

Spretnosti kritičnega mišljenja so v vsakem delovnem položaju zelo koristne za hitro oceno zahtev trga ali odnosov z drugimi ali preprosto za predlaganje alternativ za reševanje problemov ali za odločanje. V zvezi s tem je krepitev kritičnega mišljenja izredno pomembna za zagotavljanje kakovostnejših človeških virov, saj se zahteve pri zaposlovanju povečujejo in postajajo vse bolj zapletene in večplastne, podjetja in industrije pa si prizadevajo za večjo produktivnost in uporabo inovativnih rešitev. Zato morajo biti zaposleni, zlasti osebe na vodstvenih položajih in podjetniki, sposobni oceniti svoje stanje v skladu z načeli kritičnega mišljenja in določiti stroške/koristi zase, za podjetje in za trg. Posledično kritično mišljenje posameznikom omogoča, da prevzamejo odgovornost in polno odgovornost za svoja stanja in odločitve, kar je ena najpomembnejših kreposti človeškega uma, saj sta učinkovito vodenje in koristna družbena udeležba vseh odvisna od veščin kritičnega mišljenja, ki krepijo sposobnosti reševanja problemov in odločanja. To neposredno pomeni, da lahko kritično razmišljujoči člani skupine ponudijo ideje, ki spodbujajo strokovno ali družbeno razpravo in krepijo timsko delo ali družbeno kohezijo. Tako sta tako kritično kot ustvarjalno mišljenje potrebni veščini pri vseh vrstah zaposlitve in sta temeljni za uspeh v podjetništvu, kar pripomore k boljšemu reševanju problema brezposelnosti in k opolnomočenju mladih.

Učenje biti - individualna razsežnost

Kritično mišljenje lahko opredelimo tudi kot obvezno lastnost uspešnih posameznikov pri uspešnem, zavestnem in preiščenem odločanju. Zaradi dobrih odločitev lahko vsak državljan izboljša kakovost svojega življenja ter poveča možnosti za srečo. Vendar je za zasledovanje takšne osebnosti in kritičnega mišljenja potrebno imeti določene lastnosti, kot so odprtost, radovednost, želja po dobri obveščeni, prilagodljivost in spoštovanje stališč drugih. Podobno je kritično mišljenje kot socialna veščina nujno za dobro počutje vsakega državljana in pri prepoznavanju in ocenjevanju nekaterih dejavnikov, kot so vrednote, pritisk vrstnikov in medijev, ki vplivajo na njegova družbena stališča in vedenje. S krepitvijo osebnih sposobnosti, povezanih s kritičnim mišljenjem, lahko učinkovito zaščitimo posameznike pred nasiljem in radikalizacijo. Tako lahko tisti državljani, ki razmišljajo kritično, lažje izboljšajo občutek lastne učinkovitosti, kar jim omogoča, da sprejemajo preiščene odločitve glede njihovega zdravja in blaginje kot tudi glede zahtev iz okolja.

Učenje skupnega življenja - socialna razsežnost

Krepitev družbenih stališč in ozaveščenosti javnosti o kritičnem mišljenju ima prav tako ključno vlogo v demokratični državljanski vzgoji, kot bistven vidik državljanskega udejstvovanja. Kritično mišljenje namreč državljane usposablja za kritično in etično sodelovanje v njihovem vsakdanjem družbenem življenju. Z vidika družbenih vprašanj kritično mišljenje pomeni predvsem "sprejemanje odločitev in razumevanje, zakaj se drugi odločajo drugače, spoštovanje njihovih odločitev ter s tem oblikovanje lastnega stališča in njegovo projiciranje na druge". Dejstvo je, da ima lahko škodljiv odnos do kritičnega mišljenja na družbeni ravni resne negativne posledice zaradi odločitev, ki vodijo v konflikte, zlorabe javnih sredstev, neustreznih politik in posegov, radikalizacije, ksenofobije ali zaradi naraščajočega političnega ekstremizma itd. Zato je v digitalni dobi in mrežnih družbah, kjer so ljudje nenehno bombardirani z informacijami in mnenji (in zelo pogosto z lažnimi novicami), nujno, da so državljani sposobni ločiti dejstva od mnenj, poštenost od prevar ter smisel od nesmisla. Z drugimi besedami, kritično mišljenje državljanom zagotavlja intelektualni inventar za odpravljanje pristranskosti, predsodkov in stereotipov, zato je ta človeška veščina predpogoj za državljansko

udejstvovanje in spodbujanje družbene pravičnosti.

6. Najboljše prakse

Evropska kampanja "eTwinning tedni

Tedni eTwinning so letna pobuda z namenom podpore učiteljev, vključenih v evropsko skupnost eTwinning, pri vzpostavljanju novih izobraževalnih sodelovanj. V določenem časovnem obdobju ponuja široko paleto dejavnosti in virov, povezanih z določeno temo, ki je skupna na evropski ravni (tema leta 2021 je "Medijska pismenost in dezinformacije").¹⁶

Dunajski center za digitalno medijsko pismenost

Dunajski center za digitalno medijsko pismenost sta leta 2020 ustanovila Tobias Mayer in Dietmar Pichler. Njegovo splošno poslanstvo je pomagati posameznikom, zaposlenim v različnih oddelkih in tudi velikim organizacijam pri razvijanju digitalne medijske pismenosti in ozaveščanju o nevarnostih dezinformacij. Danes ima vsak uporabnik družbenih medijev odgovornost do svoje skupnosti, delodajalca in lastnega ugleda. Zagotavljajo smernice za obvladovanje ovir - ne le za izogibanje napakam, temveč tudi za izkoriščanje priložnosti.¹⁷

Evropska pobuda MediaCoach

Projekt za izboljšanje ravni medijske pismenosti v Bolgariji, na Cipru, v Grčiji, na Portugalskem in v Romuniji.

Glavni cilj evropske pobude Media Coach Initiative (EMCI) je izboljšanje ravni medijske pismenosti med mladimi z razvojem velikega števila medijsko pismenih strokovnjakov, ki delajo z mladimi v šolah, mladinskih centrih in neformalnih okoljih, kot so knjižnice in muzeji.

Evropska pobuda Media Coach namesto pilotnega eksperimentalnega projekta predlaga razširitev priznane in preverjene inovacije na področju medijske pismenosti. Natančneje, cilj pobude je ponovitev prakse na področju medijske pismenosti, ki ima očitne rezultate s kvalitativnimi in kvantitativnimi dokazi o rezultatih; to je nizozemski nacionalni program medijskih trenerjev. Nizozemska pobuda za usposabljanje medijskih trenerjev že vrsto let uspešno dosega cilj izboljšanja medijske pismenosti med otroki, mladimi in starši z usposabljanjem mladinskih strokovnjakov, zlasti učiteljev, knjižničarjev, mladinskih delavcev, vladnih uradnikov in drugih družbenih strokovnjakov, tako da jim daje možnost preučevanja možnosti in izzivov teh novih medijev in novih pismenosti.¹⁸

Serijski spletni seminarji NordMedia Network

Serijski spletni seminarji je sprehod po Evropi, ki ponuja vpogled v medijsko in informacijsko pismenost (MIL) v različnih evropskih državah. Program obravnava sedem držav in prikazuje, kako se politike MIL preobrazijo v raziskave in prakso. Program spletnih seminarjev sta pripravila NordMedia Network in Media & Learning Association¹⁹

¹⁶ <https://www.indire.it/en/2021/09/02/media-literacy-and-disinformation-the-european-campaign-etwinning-weeks-is-back/>

¹⁷ <https://www.zentrumsocialmedia.com/2021/11/02/media-literacy-as-a-key-element-in-the-fight-against-disinformation/>

¹⁸ <https://mediacoacheurope.eu/>

¹⁹ <https://nordmedianetwork.org/mil-europe-webinars/>

RETHINK²⁰

Projekt RETHINK (Remembrance Education for THINKing critically) koordinira France Education International - agencija francoskega ministrstva za izobraževanje – v partnerstvu z 8 organizacijami, ki se ukvarjajo s spominskim izobraževanjem. Projekt je bil financiran v okviru programa Erasmus+ in se je izvajal v obdobju 2018-2020. Glavni cilji partnerstva so bili olajšati razširjanje programov, ki spodbujajo strpnost in spoštovanje različnosti, hkrati pa razvijati medijsko pismenost in spretnosti kritičnega mišljenja mladih učencev s poudarkom na grozodejstvih in genocidih med drugo svetovno vojno.

Poleg tega je projekt RETHINK spodbujal tudi nadvladno sodelovanje med spominskimi ustanovami, ustreznimi nevladnimi organizacijami in drugimi izobraževalnimi ustanovami na področju izobraževanja o zgodovini za izmenjavo najboljših praks, metodologij usposabljanja, priročnikov za učitelje in tehnik ozaveščanja, da bi zagotovili boljše delujoče izobraževalno okolje proti radikalizaciji, nestrpnosti in ksenofobiji. Ta edinstven mednarodni forum je učinkovito spodbudil razvoj novih izobraževalnih modulov, ki povezujejo preteklost in sedanost, krepijo sposobnosti kritičnega mišljenja in izboljšujejo medijsko pismenost učencev.

Partnerstvo vidi temeljni pomen na izobrazbi povezovanja preteklosti in sedanosti saj

- ✓ osvetljuje zgodovinski pomen polariziranih identitet;
- ✓ ponuja vpogled v evropsko zgodovino;
- ✓ zagotavlja orodja za boj proti nestrpnosti.

Ker rezultati projekta (prenovljene metodologije, skupne prakse, skupni moduli e-učenja) osvetljujejo izvor in uničujoče posledice izključenosti in predsodkov, je projekt RETHINK izjemno primeren za učinkovito ozaveščanje evropske mladine pred nastajajočimi oblikami ekstremističnih družbenih in političnih pobud z upoštevanjem treh najpomembnejših vidikov državljanske vzgoje:

- ✓ izpodbijanje predsodkov;
- ✓ poglobljanje razumevanja učencev o polarizaciji in identiteti;
- ✓ razvijanja medijske pismenosti in kritičnega mišljenja mladih.

Digitalna odpornost²¹

Splošni cilj projekta, ki ga je v obdobju 2018-2020 financiral program Erasmus+, je bil izboljšati kompetence mladih državljanov na področju medijske in informacijske pismenosti ter spodbujati izobraževanje o digitalnem državljanstvu, da bi se učenci zavedali svojih državljskih odgovornosti v digitalnem prostoru in spodbujali pomen kritičnega razmišljanja. Glavni cilji projekta, ki ga je vodila Univerza Leibnitz v Hannoveru, so bili odkrivanje, analiziranje in preprečevanje zavajajočih spletnih informacij, dezinformacij in lažnih novic, ki pogosto vodijo v diskriminacijo, indoktrinacijo, radikalizacijo in nasilje med mladimi, zlasti do družbenih manjšin.

Med izvajanjem projekta je konzorcij sodeloval z izobraževalci pri oblikovanju izobraževalnih modulov za učence, stare od 14 do 20 let. Rezultat skupnih prizadevanj je, da se učenci v skladu z dokončanimi učnimi vsebinami z uporabo metod, ki temeljijo na raziskovanju, naučijo učinkovito obravnavati vpliv (družbenih) medijev na družbo in politiko, dvomiti o virih in njihovih motivih. Namen je, da bi poglobili svojo medijsko in informacijsko pismenost, ter razvijati protistrategije za obrambo pred

²⁰ <https://rethink-education.eu/>

²¹ <https://digi-res.eu/leibniz-university-of-hannover-en/>

motečimi/lažnimi informacijami. Za refleksijo učnega procesa učenci ustvarjajo tudi medijske izdelke v obliki videoposnetkov, vlogov, blogov, kratkih filmov, plakatov, epizod podcasta in spletnih predstavitev, s čimer se lahko naučijo tudi praktičnih veščin etičnega medijskega vedenja.

Trajnostno izvajanje projekta zagotavlja platforma za e-učenje, ki jo je ustvarilo partnerstvo (vsebuje vse strokovne dokumente, ki so jih pripravili partnerji). Zato sta na tej platformi na voljo tako razvoj medpredmetnega okvira medijske vzgoje (na nacionalni ali evropski ravni) kot tudi posodobljen program usposabljanja učiteljev. Širša izobraževalna uporaba teh rezultatov je lahko prvi korak v pravo smer.

YE - Kritično mišljenje - Clear Mind Project²²

Glavni cilj projekta je bil zbrati mlade iz šestih držav, ki bi skupaj ustvarili mednarodno gibanje, namenjeno razvijanju kritičnega mišljenja in medijske pismenosti med mladimi, ter razviti ideje za prihodnje dejavnosti in projekte v okviru tega gibanja. Projekt so organizirali mladi iz šestih držav: Norveške, Poljske, Estonije, Ukrajine, Moldavije in Belorusije.

Projekt želi izpolniti te cilje:

- ✓ boljše razumevanje, kako mediji in družbena omrežja vplivajo na naše dojetanje.
- ✓ Povečanje medijske pismenosti med udeleženci
- ✓ Razvijanje veščin kritičnega razmišljanja med udeleženci
- ✓ Oblikovanje koncepta, vizije, blagovne znamke, logotipa, slogana in možnih dejavnosti za prihodnje gibanje, posvečeno kritičnemu mišljenju in medijski pismenosti;
- ✓ Iskanje skupnih točk in inovativnih idej za prihodnje partnersko sodelovanje z uporabo spretnosti in znanja ljudi iz različnih okolij.
- ✓ razvoj prihodnjih projektov na to temo.
- ✓ ozaveščanje in razumevanje drugih kultur in držav s strani udeležencev

Cilji in zamisel projekta so se ujemali s cilji programa Erasmus+, saj je projekt YE udeležencem pomagal izboljšati njihov odnos, spretnosti in znanje, povečati zmogljivosti ter željo in voljo, da kot aktivni in kritični državljani sodelujejo v demokratičnem življenju v Evropi.

Dolgoročni cilj projekta in gibanja je bil povečati ozaveščenost udeležencev in njihovo razumevanje drugih kultur in držav z zmanjšanjem negativnega vpliva dezinformacij in ponaredkov, ki povzročajo sovraštvo in lahko vodijo v porast nestrpnosti in diskriminacije.

7. Kaj lahko storijo mladi

Praktične strategije

- ✓ Organizirajte usposabljanje o MIL, ki vključuje medijske strokovnjake, knjižničarje in informatike.
- ✓ Zbližajte strokovnjake, tehnološke posrednike, učitelje in civilne družbe.
- ✓ Pomagajte državljanom pri organiziranju.
- ✓ Spodbujajte partnerstva med ustreznimi zainteresiranimi stranmi.
- ✓ Usklajujte posvetovanja z več zainteresiranimi stranmi o nacionalnih politikah in strategijah na področju MIL
- ✓ Vključujte MIL v formalno in neformalno izobraževanje

²² <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/eplus-project-details#project/2017-3-NO02-KA105-001105>

- ✓ Podpirajte partnerstev z mediji in šolami.
- ✓ Usmerjajte medije in druge ponudnike informacij pri oblikovanju notranjih politik za spodbujanje MIL
- ✓ Organizirajte med vrstniško izobraževanje o MIL
- ✓ Spodbujajte sodelovanje med medijskim regulativnim organom in samo regulativnim mehanizmom za spodbujanje MIL²³

Kampanja za medijsko pismenost organizacije Youth 4 Europe

Cilj pobude je predlagati pilotni program medijske pismenosti med mladimi, da bi jih naučili, kako pravilno uporabljati medije. Pobuda namerava širiti zavest o medijski pismenosti ter zagotoviti potrebno opremo in spretnosti za prenos znanja na naslednjo generacijo. Za boj proti lažnim novicam, spletnemu ustrahovanju in sovražnemu govoru moramo razviti kritično mišljenje in nov občutek za medijsko pismenost."²⁴

Futurium

Futurium je platforma, namenjena Evropejcem, ki razpravljajo o politikah EU.²⁵ Platforma je primarno namenjena digitalnim temam. Ime "Futurium" se nanaša na čas, ki je pred nami, saj naše politike vplivajo na prihodnost. Bolj ko se bomo angažirali, bolj bomo vplivali na našo prihodnost. Futurium je platforma za sodelovanje, na kateri lahko uporabniki razpravljajo, komentirajo, delijo dokumente, videoposnetke in dogodke.

Vabljeni, da se pridružite katerikoli ali več skupinam te platforme. Po skupinah lahko brskate brez registracije, vendar morate biti za dodajanje komentarjev ali všečkanje registriran uporabnik na tej povezavi.²⁶

Unescove pobude in programi

UNESCO podpira razvoj kompetenc MIL med ljudmi. Na voljo so brezplačni in odprti spletni tečajji za samostojno učenje o MIL. Organizacija prek medijev in informacijskih tehnologij omogoča mreženje in raziskave v okviru Globalne zveze za partnerstva na področju MIL (GAPMIL) in Mreže univerz MIL. Nedavno uvedena pobuda za družbene medije MIL CLICKS je prav tako del Unescove strategije za oblikovanje medijsko in informacijsko pismenih družb.²⁷

Spletni tečajji so dostopni na tej povezavi²⁸

Skupna zveza UNESCO MIL za mlade

Unescova zveza MIL, prej znana kot Globalna zveza za partnerstva na področju medijske in informacijske pismenosti (GAPMIL), je prelomno prizadevanje za spodbujanje mednarodnega sodelovanja, da bi vsem državljanom zagotovili dostop do medijskih in informacijskih kompetenc. Organizacije in posamezniki iz več kot sto držav so se dogovorili, da bodo združili moči in se skupaj zavzeli za spremembe. Njegovi glavni cilji so:

- ✓ oblikovanje konkretnih partnerstev za spodbujanje razvoja MIL in doseganja vpliva na svetovni

²³ https://en.unesco.org/sites/default/files/abcs_of_mil_to_build_trust_in_media.pdf

²⁴ <https://youthforeurope.eu/education-in-media-literacy/>

²⁵ <https://futurium.ec.europa.eu/en>

²⁶ <https://futurium.ec.europa.eu/en/discover-futurium>

²⁷ <https://en.unesco.org/themes/media-and-information-literacy>

²⁸ <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/media-literacy/online-mil-and-intercultural-dialogue-courses/>

- ravni;
- ✓ omogočanje skupnosti MIL, da o nekaterih ključnih zadevah, zlasti v zvezi s politikami, spregovori enotno;
- ✓ nadaljnje poglobljanje strategije, da se MIL obravnava kot sestavljeni koncept, z zagotavljanjem skupne globalne platforme za mreže in združenja, povezana z MIL.²⁹

Kibernetski Survivor - Unicefova kampanja za kritično mišljenje³⁰

Pobudo za digitalno pismenost "Nova generacija s kritičnim mišljenjem" podpirajo: Nacionalni center za varen internet, Koalicija za medijsko pismenost, Združenje evropskih novinarjev, Teen Station, Resonator in Vivacom.

Potrebno je izboljšati digitalne spretnosti mladih in jim pomagati pri razvijanju kritičnega razmišljanja v spletnem prostoru, da bodo lahko:

1. Se zaščitili pred nasiljem na spletu in se pravilno odzvali na spletno nadlegovanje;
2. Se zaščitili pred kibernetскими napadi in kaznivimi dejanji;
3. prepoznali lažne novice od dejstev ter jih prijavili;
4. Razvijali kritično mišljenje in sprejemali premišljene odločitve o svojem vedenju na spletu;
5. Ustvarjali lastne vsebine brez izpostavljenja nevarnosti;
6. Preprečevali neetične vpletenosti in širjenje incidentov.

To se bo dosegalo s pomočjo Cyber Survivorja - aplikacije za digitalno pismenost, ki bo mladim pomagala varno uporabljati internet. Cyber Survivor bo digitalni kompas nove generacije v kibernetickem prostoru. Aplikacija bo interaktivna učna platforma, ki bo najstnikom omogočila, da med igro pridobivajo in razvijajo digitalne spretnosti in izkušnje.

V program Cyber Survivor so vključene naslednje vrste interaktivnih dežurstev:

- ✓ Interaktivni kvizi in testi, namenjeni pridobivanju praktičnega znanja;
- ✓ Primeri iz resničnega življenja in scenariji;
- ✓ Videoposnetki, animirane zgodbe;
- ✓ Naloge, ki jih je treba opraviti z orodji, kot sta pametni telefon ali brskalnik;
- ✓ Usposabljanje za projekte in naloge, ki jih lahko opravite skupaj s sodelavci.

²⁹ <https://en.unesco.org/themes/media-and-information-literacy/gapmil>

³⁰ <https://www.unicef.org/bulgaria/en/unicef-launches-digital-literacy-campaign-new-generation-critical-thinking>

M2.3 "INFORMACIJSKE STORITVE ZA MLADE IN DIALOG"

E-MODUL 2: Informacije & Konstruktivni dialog

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Co-funded by
the European Union

European
Commission

Vsebina

V tem poglavju bomo izvedeli več o:

- Mladinskih virih informacij
- Svetovanju za mlade in informacijskih storitvah
- Prednostih dobre informiranosti
- poklicnem usmerjanju, zdravju mladih, pravic mladih
- Dobrih praksah

1

Informacije za mlade

1.1 Namen modula in glavni cilji

- Informacije za mlade
- Izboljšanje obveščanja in konstruktivnega dialoga
- Izboljšanje svetovalnih in informacijskih storitev za mlade
- Spodbujanje mladih, da postanejo aktivni državljani.
- Motiviranje mladih

1.2 Viri informacij za mlade

O temah, ki so zelo pomembne, zlasti za mlade, je treba zagotoviti ustrezne informacije in poučevanje. Glavni viri informacij:

- Izobraževanje
- Družina
- Družbeni/masovni mediji
- Svetovalne in informacijske storitve za mlade

European
Commission

Co-funded by
the European Union

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

1.3 Dobro obveščeni mladi

Dobra informiranost je pomemben vidik mladih državljanov, saj informacije mladim omogočajo, da postanejo zreli posamezniki in delujejo samostojno, hkrati pa jim dajejo občutek nadzora in jih odvrtaajo od morebitnih tesnobnih in stresnih situacij.

2. Ugodnosti

- Povečanje samozavesti
- Razvoj ključnih mehanizmov za spoprijemanje s težavami
- Razvoj prevzemanja odgovornosti zase
- Osebna rast in razvoj identitete
- Širjenje in krepitev socialnih mrež in povezav med mladimi
- Spodbujanje raznolikosti mladih
- Povečanje kritičnega mišljenja.
- Izboljšanje vodstvenih sposobnosti

Opomba o starosti

Obdobje prehoda iz otroštva v odraslost se razlikuje glede na socialno-ekonomski kontekst, zato celovite opredelitve starosti mladih ni. Svetovni akcijski program ZN za mlade in ICRY določata starostno obdobje od 15 do 24 let, AYC opredeljuje mlade od 15 do 35 let, Resolucija Varnostnega sveta ZN 2250 pa mlade od 18 do 29 let.

Informacije za mlade

- Karierno svetovanje, študij, stipendije, delovna mesta in usposabljanje.

- Pravice potrošnikov in pravno svetovanje.

- Splošne zdravstvene zadeve in socialna varnost.

- Odnosi in spolnost ter pravice mladih.

- Evropske priložnosti za dejavnosti in izmenjave mladih.

3. Poklicno usmerjanje

- Karijerne informacije in svetovanje o izobraževanju, usposabljanju in delovnih priložnostih.
- Svetovanje o poklicni poti in evropskih priložnostih, ki ga izvajajo strokovnjaki s psihološko izobrazbo.
- Vzorčenje dejavnosti s simulacijami dela ali učnimi degustacijami, da bi mladi lahko preizkusili poklicne izbire.
- ocenjevanje dejavnosti s psihološkimi testi ali portfelji spretnosti.
- Mentorstvo s strani svetovalnih in informacijskih služb za mlade

3.1 Pravice mladih

Izraz ageizem se nanaša na starostni rasizem. Mladi uporabljajo ta izraz, da bi pojasnili raven rasizma, ki ga čutijo zaradi svoje starosti. Počutijo se izključene iz družbene, ekonomske in politične moči.

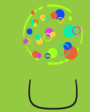
Mladi so izpostavljeni duševnemu zatiranju in menijo, da jim je odvzeta pravica do polnopravnega sodelovanja v predstavniki demokraciji z volitvami, pravica do zasebnosti, pravica do svobode pred telesnim kaznovanjem, pravica do odločanja o lastnem življenju, pravica do biti na prostem, pravica do dokazovanja in pravica do enakega spoštovanja kot so ga deležni drugi.

Co-funded by
the European Union

European
Commission

CHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

3.1 Pravice mladih

Izobraževanje

- Brezplačno osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje za vse
- Brezplačne in učinkovite storitve poklicnega usmerjanja
- Visokošolsko izobraževanje dostopno vsem

Pravice

- Pravica do odškodnine
- Pravica do varnosti
- Pravica do izobraževanja potrošnikov/ pravica do obveščенosti

Zdravje

- Dostopne zdravstvene ustanove
- Politike za preprečevanje bolezni;
- Zdravi delovni pogoji

Delo

- Pravično plačilo
- Enako plačilo za delo enake vrednosti
- Prepoved prisilnega dela

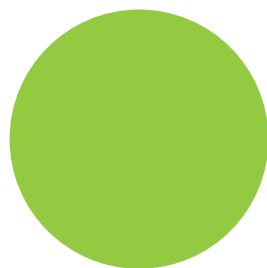
3.2 Zdravje mladih

Preventiva

- Mladim prijazne zdravstvene storitve
- Komunikacija v zvezi s spolnostjo
- Zdravstvena vzgoja
- Prehranske storitve v šolah, svetovanje in informiranje za mlade

Za preprečevanje duševnih motenj, uživanja psihoaktivnih snovi, spolno prenosljivih okužb, vključno z virusom človeške imunske pomanjkljivosti (HIV), najstniških in nenačrtovanih nosečnosti, učnih težav in opuščanja šolanja ter trkov z motornimi vozili je ključnega pomena, da so mladi dobro obveščeni.

4. Najboljše prakse

z obveščanjem in
konstruktivnim
dialogom

Mentorstvo

Nasveti:

- zagotavljanje čustvene bližine
- Osebni nadzor mentorjev

Nasveti:

- Osredotočenost na avtonomijo mladih
- Spodbujanje sodelovanja mladih

Interaktivne metode
informiranja

Nasveti:

- vključevanje skupinskih dejavnosti, videoposnetkov in iger v učni proces
- ustvarjanje iger vlog in dejavnosti na prostem

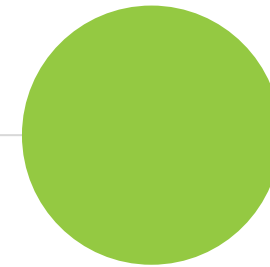
Interactive informing methods

Mentoring

Nasveti:

- Uporabite mentorski pristop "dva po dva".
- Ustvarite udobno okolje

z obveščanjem in konstruktivnim dialogom

NAJBOLJŠA PRAKSA #1

GRČIJA

Generalni sekretar za mladino se je v sodelovanju z ministrstvom za nacionalno izobraževanje in verske zadeve ter ministrstvom za notranje zadeve, javno upravo in decentralizacijo odločil ustanoviti lokalne mladinske svete, da bi vsem mladim omogočil, da postanejo aktivni državljani. Da bi dosegli mlade, je generalni sekretar za mladino organiziral obsežno informativno kampanjo, ki je vključevala informativne dogodke na nacionalni ravni in srečanja na lokalni ravni po vsej državi. V vseh občinah so bile natisnjene in razdeljene informativne brošure.

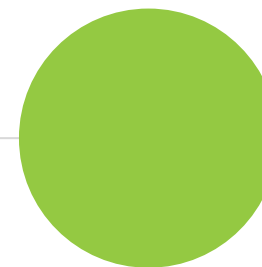
NAJBOLJŠA PRAKSA #2

FINSKA

Dan posvetovalne razprave

DDD je metoda, ki mlade in odločevalce kot enakovredne partnerje vključuje v konstruktiven dialog. Mladim omogoča, da na podlagi svojih izkušenj ocenijo, preoblikujejo ali izboljšajo prakse. Participativni kanal, ki ga ustvari DDD, vodi v proaktivna pogajanja med vsemi zainteresiranimi stranmi o tem, kako lahko osnovne storitve, ki jih zagotavljajo občine, prilagodijo potrebam mladih. Trenutno se DDD uporablja kot orodje za vrednotenje mladinskega dela v Satakunti in na jugozahodu Finske.

Element "wow"

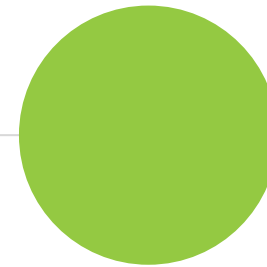
Mladi so vključeni v "participativni forum", ki jim omogoča, da izrazijo svoja stališča in izboljšajo ali sooblikujejo politike, ki jih neposredno zadevajo. Njihovi pogledi so vključeni v nabor informacij, ki oblikujejo postopke odločanja.

NAJBOLJŠA PRAKSA #3

GRČIJA

Mobilni center za informiranje in usmerjanje mladih

Mobilni center za informiranje in usmerjanje mladih v Atenah v Grčiji izvaja programe za mlade, stare od 16 do 24 let, s katerimi želi mladim pomagati pri usposabljanju na področjih in pri temah, za katere je prisotno stalno povpraševanje, pri pridobivanju potrebnih poklicnih kvalifikacij in spretnosti za iskanje zaposlitve in izbiro poklica. Inovacija ukrepa vključuje sodelovanje mladih prostovoljcev in mentorjev, ki zaposlujejo osebe iz ciljne skupine in jim nudijo stalno svetovanje.

MORAŠ POGLEDATI:
KAKO VODITI KONSTRUKTIVNE POGOVORE.

<https://www.youtube.com/watch?v=BFZtNN6eNvQ>

Dejavnost 1

Skupinska dejavnost

- Ustvarite ekipo
- Razprava o temah

- Informacije
- Izobraževanje
- Viri informacij
- Družbeni mediji
- Zanimanja

- Izvoz podatkov iz odgovorov na lestvici do 5

- karierne smernice
- študij, usposabljanje, delovna mesta
- Evropske priložnosti
- zdravje in spolnost
- socialne dajatve
- pravno svetovanje.

Dejavnost 2

Namen te dejavnosti je obveščati o pravicah mladih. Mladi udeleženci bodo razdeljeni v skupine, da bi ustvarili igro vlog.

Razložite namen igre vlog

Določite opazovalce in pojasnite njihovo nalogo.

Prizorišče

Dovolite si čas za razpravo

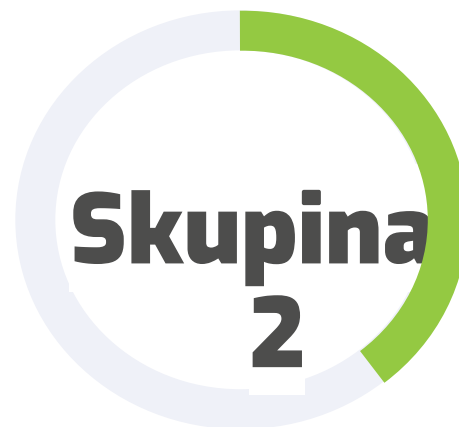
Razložite postopek povratnih informacij.

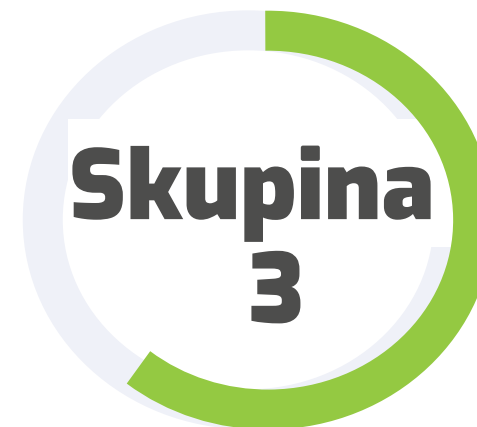
Dejavnost 2

Majhna skupina mladinskih pravnih svetovalcev bo usmerjala mladinske aktiviste

Majhna skupina mladinskih aktivistov, ki protestirajo pred ministrstvom za svoje pravice

Majhna skupina mladih bo upodobila organe ministrstva, ki bodo pripravljene razpravljati z mladinskimi aktivisti, jih obveščati o njihovih pravicah in analizirati njihove zahteve.

- Razprava in zbiranje povratnih informacij

Dejavnost 3

Pripovedovanje zgodb

Opreделитеv
teme

Izberite eno od prej
navedenih tem in
evropske prednostne
naloge ter začnite
graditi svojo zgodbo.

Postavljajte
vprašanja

Vprašanja morajo
biti povezana s
temo in osebnimi
izkušnjami.

Viharjenje
možganov

Mladi lahko
svobodno delijo
svoje ideje.

Delite
zgodbo

Mladi se pogosto
obotavljajo deliti
osebne izkušnje,
zato jih je treba pri
tej dejavnosti
spodbujati.

VPRAŠANJE 1:

Kateri vir se vam zdi najbolj zanesljiv, če želite izvedeti o programu mobilnosti/izmenjave?

- a) Uradno spletišče EU;
- b) Facebook;
- c) Naključno spletno mesto, ki ste ga našli po iskanju.

VPRAŠANJE 2:

Kateri vir je najbolj zanesljiv, če želite izvedeti, kakšne so vaše potrošniške pravice?

- a) Pravni svetovalec;
- b) Internet;
- c) Ustrezna televizijska oddaja.

PRAVILNI ODGOVORI:

1. A

2. A

VIRI

www.ashoka.org

<https://tools.youthforum.org>

<https://www.cedefop.europa.eu/>

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/eu_regional_and_urban_development/topics/documents/youth_for_a_just_transition_mid-term_deliverable_report_final.pdf

<https://www.youtube.com/watch?v=BFZtNN6eNvQ>

AKRONIMI

UN = Združeni narodi

ICRY = medmestna okrogla miza mladih

AYC = Apostolski mladinski zbor

DDD = dan posvetovalne razprave

OSTAJTE ZAVZETI!

<http://coherent-project.eu/>

<https://www.instagram.com/coherentproject/?hl=el>

<https://www.tiktok.com/@projectcoherent?lang=en>

C O H E R E N T

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

M2.3 INFORMIRANJE MLADIH IN DIALOG

<http://coherent-project.eu/>

*Ta projekt je sofinancirala Evropska komisija
pod GA: 624600-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-EU-YTH-TOG.*

*Ta publikacija odraža le stališča avtorjev in sodelavcev,
in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij,
ki so vsebovane v tej publikaciji.*

Co-funded by
the European Union

KAZALO VSEBINE

M2.3 INFORMIRANJE MLADIH	1
IN DIALOG	1
Pregled vsebine	3
Cilj modula in glavni cilji	3
1. Strategija EU za mlade	3
1.1 Mladinski cilj 4: informiranje in konstruktivni dialog	4
2. Informacije za mlade	4
2.1 Opredelitev	4
2.2 Viri informacij	5
2.3 Svetovalne in informacijske storitve za mlade	6
3. Dobra informiranost	6
3.1 Prednosti dobre informiranosti	6
4. Problematične teme	7
4.1 Poklicno usmerjanje	8
4.2 Zdravje	8
4.3 Pravice	9
5. Najboljše prakse	9
5.1 Mobilni center za informiranje in usmerjanje mladih	9
5.2 Lokalni mladinski sveti	10
6. Interaktivno usposabljanje	10
6.1 Dejavnosti v majhnih skupinah	10
6.2 Igra vlog	11
6.3 Viharjenje možganov	12
6.4 Pripovedovanje zgodb	12

Pregled vsebine

V prvi enoti, Uvod v informiranje mladih, so omenjeni mladinski viri informacij, poudarek pa je na tem, kaj ponujajo svetovalne in informativne službe za mlade, njihova vloga in vpliv na mlade. V drugi enoti je omenjen pomen dobre informiranosti mladih ter koristi dobre informiranosti za mlade. V tretji enoti so predstavljene najpomembnejše teme, do katerih imajo mladi omejen dostop, teme in njihov pomen so analizirane, ter je poudarjeno, kako bodo informacije teh tem pomagale življenju mladih. Četrta enota se ukvarja s svetovalnimi in informacijskimi storitvami za mlade, s ciljem zagotoviti dobre prakse in spodbuditi njihovo uporabo, da bi vplivali na mlade. Peta enota predlaga interaktivne naloge in primere, ki jih je treba vključiti med usposabljanjem.

Cilj modula in glavni cilji

Mladi se vzdržujejo sodelovanja pri svetovnih ali nacionalnih vprašanjih, zaradi česar so neodzivni, medtem ko družba potrebuje pobude mladih. V primerjavi s starejšimi so mladi bolj ustvarjalni in komunikativni. Njihova nevtralnost izvira predvsem iz pomanjkanja informacij. Evropska unija je za spodbujanje mladih, da bi postali aktivni državljani, vključeni v državljanska/javna/skupnostna/globalna vprašanja in bili dobro obveščeni, pripravila strategijo EU za mlade, v kateri so opredeljeni mladinski cilji. Eden od njih je informiranje in konstruktiven dialog. Namen tega modula je spodbujati informiranje in konstruktiven dialog prek mladinskega svetovanja in informacijskih storitev, da bi mladim omogočili znanje o poklicnem usmerjanju, študiju in štipendiranju, zaposlovanju in usposabljanju, splošnih zdravstvenih zadevah, odnosih in spolnosti, ugodnostih socialne varnosti, pravicah mladih, pravicah potrošnikov, pravnem svetovanju, evropskih priložnostih za mlade ter mladinskih dejavnostih in izmenjavah.

1. Strategija EU za mlade

Cilj strategije EU za mlade¹ je dati prednost informiranju mladih, spodbujati socialno vključenost in solidarnost ter spodbujati mlade z omogočanjem več in enakih možnosti tako v izobraževanju kot na trgu dela, da bi postali aktivnejši državljani. Z naložbami prek programov financiranja, kot je Erasmus+, bodo razviti inovativni pristopi, ki bodo odražali stališča evropske mladine in dosegli cilje strategije. Z določitvijo prednostnih nalog na ključnih področjih vizije mladih je razvitih 11 evropskih mladinskih ciljev. Med njimi je mladinski cilj 4: "Informacije in konstruktivni dialog" povezan z dostopom mladih do zanesljivih virov informacij, kritičnimi in ocenjevalnimi sposobnostmi mladih ter vključevanjem mladih v participativni in konstruktivni dialog.

¹ https://europa.eu/youth/strategy_en

1.1 Mladinski cilj 4: informiranje in konstruktivni dialog

Vzrok za vzpostavitev tega cilja² je nezmožnost mladih, da bi kritično ocenili prejete informacije, da bi bili odgovorni ustvarjalci informacij, da bi preverili točnost posredovanih informacij, da bi znali prepoznati zavajajoče informacije ter da bi znali prepoznati zanesljive in mladim prijazne vire informacij. Dodatna spodbuda je potreba po usposabljanju staršev, vzgojiteljev, kariernih delavcev, mentorjev za veščine digitalne pismenosti.

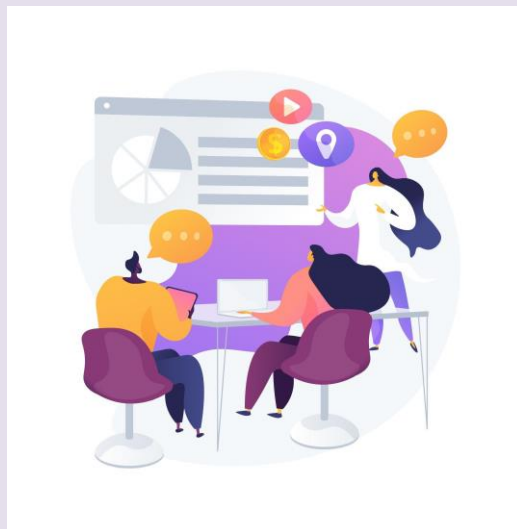
V tem okviru so zelo pomembna naslednja področja in teme: poklicna orientacija, študij in štipendije, zaposlitev in usposabljanje, splošne zdravstvene zadeve, odnosi in spolnost, socialna varnost, pravice mladih, pravice potrošnikov, pravno svetovanje, evropske priložnosti za mlade ter mladinske dejavnosti in izmenjave.

2. Informacije za mlade

2.1 Opredelitev

Prehod v odraslost pomembno vpliva na življenje mladih, saj morajo sprejeti pomembne odločitve. Pravica do dostopa do kakovostnih in brezplačnih informacij je priznana na evropski in mednarodni ravni in je predpogoj, da lahko mladi izkoristijo svoje pravice ter postanejo odgovorni in aktivni posamezniki v družbi, gospodarstvu in politiki.

Mladinsko informiranje je področje, ki se hitro spreminja, saj je vedno več virov informacij in tem/sectorjev, o katerih morajo biti mladi obveščeni. Predvidevamo, da obstoječe velike količine informacij in virov informacij ni mogoče nadzorovati, kar vpliva na kakovost in zanesljivost informacij. Informiranje mladih je pomemben dejavnik, ki mladim pomaga pri ocenjevanju, pripravi, razširjanju in prepoznavanju kakovostnih in zanesljivih informacij.

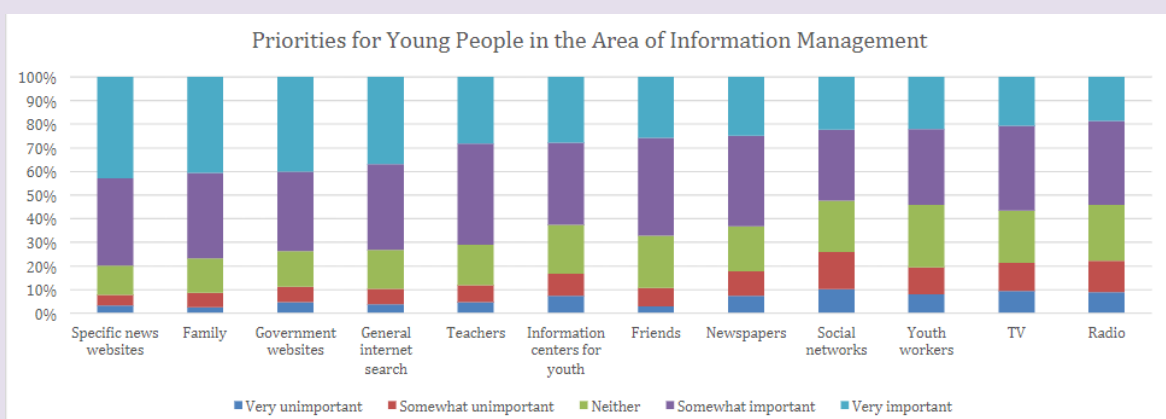

² <https://youth-goals.eu/yg4>

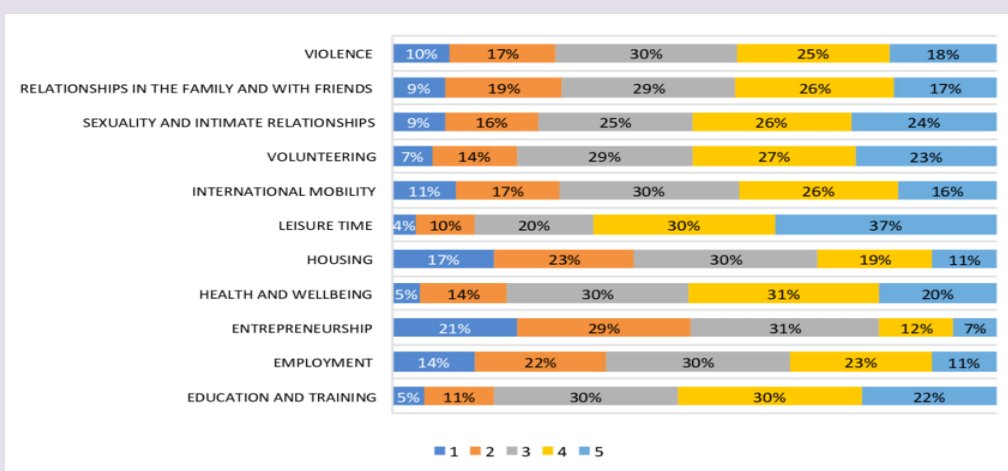
2.2 Viri informacij

Globalni dogodki in dogodki, ki spreminjajo življenje, protesti, nemiri, politične delitve, osebni razvoj, potreba po ohranjanju aktualnega dogajanja in notranje iskanje so teme, ki jih mladi želijo poznati in biti o njih obveščeni. Izobraževanje, družina in družba so glavni vir informacij. Informacije iz teh virov so omejene na ozek nabor, zato mladi ostajajo delno informirani in se zatekajo k alternativnim virom informacij. Mladi menijo, da so informacije, ki jih dobijo od družine ali izobrazbe, enako pomembne in zanesljive kot informacije, ki jih dobijo z interneta.

V spodnjem grafu je prikazano, kako mladi prednostno razvrščajo vire informacij:

Slika 1: Prioritete za mlade na področju informacijskega managementa na podlagi 5-stopenjske Likertove lestvice od zelo nepomembnega do zelo pomembnega³

Slika 2: Dostop mladih do informacij na podlagi petstopenjske Likertove lestvice, kjer je 1 = zelo težko in 5 = zelo lahko⁴

³ Slika 1: Vir: https://zenodo.org/record/3716232#.YlaM_OhBw2x

⁴ www.researchgate.net

2.3 Svetovalne in informacijske storitve za mlade

Potreba po ustreznih informacijah za mlade v povezavi z dejstvom, da mladi pogosto protestirajo in nasprotujejo mnenjem starejših, ter veliko število nezanesljivih virov informacij je nekaj razlogov, ki mlade motivirajo in spodbujajo, da mladinsko svetovanje in informiranje obravnavajo kot zanesljiv in mladim prijazen vir informacij.

Vloga svetovalnih in informacijskih služb za mlade je, da se osredotočijo na vsa vprašanja, ki vzbujajo zaskrbljenost ali konflikte med mladimi, brez namena kritike, da zagotavljajo odgovorne in koristne nasvete, so zanesljivo prisotni v življenju mladih, motivirajo mlade za doseganje njihovih ciljev, jih izobražujejo o družbenih vprašanjih, hkrati pa zagotavljajo razpoložljivost in zaupnost ter imajo ključno vlogo pri prehodu mladih v odraslost. Ponudniki informacij za mlade so na voljo vsem mladim brez izjeme ter zagotavljajo praktične, točne in stalno posodobljene informacije.

3. Dobra informiranost

Dobra informiranost je pomemben vidik mladinskega državljanstva, saj informacije mladim omogočajo, da postanejo zreli posamezniki, da delujejo samostojno, da se počutijo kot da obvladujejo situacije in da se izogone morebitnim tesnobnim in stresnim situacijam.

3.1 Prednosti dobre informiranosti⁵

Informacije so moč in mladim prinašajo koristi. Najprej povečajo samopodobo mladih in posledično njihovo sposobnost soočanja s problemi. Mladi na podlagi informacij lahko razvijejo ključne mehanizme soočanja (npr. samoregulacijo, obvladovanje), s katerimi postanejo enakovredni starejšim. Zaradi občutka enakopravnosti mladi razvijejo predstavo o prevzemanju odgovornosti za sebe, kar prispeva k dvigu življenjskega zadovoljstva, upanja in na splošno dobrega počutja. To pomeni, da se depresivni simptomi, ki so bili pri mladih opaženi, zmanjšujejo, kar spodbuja osebno rast in razvoj identitete.

Dobra informiranost širi in krepi socialne mreže, krepijo se povezave med mladimi in vzpostavlja se pozitivno partnerstvo med mladimi in odraslimi. Na ta način mladi sprejmejo skupnostni namen, njihova osebna učinkovitost in občutek pripadnosti pa se okrepi. Navedene koristi so privilegij tudi za odrasle, saj interakcija z mladimi prinaša nove poglede v procese odločanja in spodbuja nove alternativne strategije.

Ko so mladi dobro obveščeni⁶, lahko spodbujajo svojo edinstvenost, družba pa razgrajuje stereotipe, kar

⁵ <https://www.voicesofyouth.org/>

⁶ <https://www.cedefop.europa.eu/>

lahko privede do večjega prepoznanja prednosti mladih. Tako lahko gradnja skupnosti podpira mlade in družine, ki v njej živijo. Nove skupnosti, v katere so vključeni mladi, te spodbujajo k večji državljanski zavesti in večajo verjetnost za prostovoljno delo ter jim dajejo moč in dokazujejo, da lahko njihov glas prinese spremembo.

Razvoj mladih, kot posledica informiranja, bo očiten. Pričakuje se krepitev odpornosti mladih, razvoj in povečanje sposobnosti kritičnega mišljenja, izboljšanje akademske uspešnosti, izboljšanje vodstvenih sposobnosti, boljše ozaveščanje o duševnem zdravju, krepitev samozavesti in učinkovitosti.

Zgoraj omenjene koristi bodo vplivale na mlade⁷, njihove družine in družbo kot celoto, zato je informiranje mladih bistveno in ključno za našo morebitno inovativno in alternativno prihodnost.

4. Problematične teme

Glavni razlog, da mladi nenehno iščejo informacije, je njihova izjemna radovednost in posledična nešteta vprašanja, ki si jih zastavljajo. O številnih vprašanjih, ki zadevajo mlade, glavni viri informacij do sedaj ne razpravljajo zadostno in jih ne analizirajo, kot bi jih morali, kar vodi v to, da so mladi neinformirani, delno informirani ali napačno informirani.

Mladi iščejo informacije o študiju in štipendijah, evropskih priložnostih za dejavnosti in izmenjave, poklicnem in strokovnem svetovanju, zaposlovanju in usposabljanju. Poleg tega mladi potrebujejo nasvete in ozaveščenost o splošnih zdravstvenih zadevah in socialnovarstvenih prejemkih. Vedeti morajo, da je izvor uravnoteženega zdravja in dobrega počutja duševno zdravje, ki je neposredno povezano z odnosi in spolnostjo, torej s temami, o katerih bi morali biti mladi bolje obveščeni. Prevladujoče mnenje o pravicah mladih je, da imajo mladi pravice šele s polnoletnostjo, s vključitvijo v družbo in aktivno vlogo v njej. To mnenje ni dobro oblikovano, zato bi bilo treba mlade obvestiti, da imajo pravice in pravice potrošnikov ter da lahko zaprosijo za pravni nasvet.

⁷ <https://tools.youthforum.org/>

4.1 Poklicno usmerjanje

Karierna orientacija je namenjena pomoči posameznikom pri izbiri ustreznega programa in napredovanju v njem ter vključuje poklicno svetovanje, informacije o študiju in štipendijah, informacije o zaposlovanju in usposabljanju ter evropske priložnosti za dejavnosti in izmenjave. Mladi se pogosto soočajo z ovirami v zvezi s temi temami zaradi pomanjkanja informacij. Prehodno obdobje po srednji šoli je čas osebnega in poklicnega pretresa. Mladi morajo sprejemati življenjske odločitve, za katere niso v celoti pripravljeni. Pridobivanje zaposlitve, samopodobe in šolanja, splošna vprašanja prehoda ali težave z brezposelnostjo, pomanjkanje zadovoljstva z delom ali študijem so vrsta zaznanih težav, na katere kažejo meritve depresije, samopodobe in tesnobe, ki so v korelaciji s psihološkim blagostanjem.

4.2 Zdravje

V kaotičnem svetu in med pandemijo covid-19 je nujno, da imajo mladi stabilno zdravje in duševno zdravje⁸ ter odnose. Mladostništvo je za mlade prehodno obdobje, ki vključuje biološke spremembe zaradi pubertete in razvojne naloge, kot sta normativno raziskovanje in učenje samostojnosti. V času, ko se od mladih pričakuje, da bodo prevzeli odgovornosti in obveznosti odraslih, obstajajo velike razlike med spolnimi, rasnimi in etničnimi skupinami mladih, ter razni socialni in ekonomski izzivi. Ključnega pomena je, da so mladi dobro obveščeni, da bi preprečili duševne motnje, uživanje psihoaktivnih snovi, širjenje spolno prenosljivih okužb, vključno z virusom človeške imunske pomanjkljivosti (HIV), najstniške in nenačrtovane nosečnosti, učne težave in opuščanje šolanja in trke z motornimi vozili. Neozaveščenost mladih vpliva na prehranjevanje in telesno težo, nasilno vedenje, nagnjenost k premajhni prehrani in debelosti. Večkrat je treba poudariti ugodnosti socialne varnosti mladih, kot so dostop do zdravstvenega varstva, šolskih zdravstvenih storitev, programe za spolne manjšine, programe za preprečevanje prestopništva itn., da dobijo mladi občutek, da jih skupnost varuje.

⁸ <https://www.vzinfo.nl/echi-indicators>

4.3 Pravice

Napačne informacije o pravicah mladih⁹ vodijo v duševno zatiranje mladih, saj ti menijo, da jim je odvzeta pravica do polnopravnega sodelovanja v predstavniki demokraciji z volitvami, pravica do zasebnosti, pravica do svobode pred fizičnim kaznovanjem, pravica do odločanja o lastnem življenju, pravica biti na prostem, pravica do dokazovanja in pravica do enakega spoštovanja. Mladi se sklicujejo na izraz ageizem, da bi pojasnili stopnjo rasizma, ki jo čutijo zaradi svoje starosti, in to, da so odrinjeni od vsakršne družbene, ekonomske in politične moči ter izpostavljeni zlorabam. Dodatno je treba čim prej povečati ozaveščenost mladih glede pravic potrošnikov, ki jih zadevajo, da se lahko preventivno zaščitijo in se opremijo z ukrepi zaščite, ki so na voljo v primeru resnih težav. Mladi se soočajo s potrebo po samostojnosti, s krivicami na delovnih mestih/v šoli/pri bivanju, s političnimi vprašanji, s toksičnimi ali utesnjujočimi odnosi, z izključevanjem iz šole in ustrahovanjem, z nasiljem in z zlorabami. Za enakopravnost z odraslimi, morejo biti mladi seznanjeni s pravnimi nasveti, da bi se počutili varne.

5. Najboljše prakse

5.1 Mobilni center za informiranje in usmerjanje mladih

Mobilni center za informiranje in usmerjanje mladih v Atenah, Grčija¹⁰ izvaja programe za mlade, stare od 16 do 24 let, katerih cilj je pomagati mladim, da se usposobijo na področjih in v temah, po katerih je stalno povpraševanje, da pridobijo potrebne poklicne kvalifikacije in spretnosti za iskanje zaposlitve in izbiro poklica. Inovacija programa vključuje sodelovanje mladih prostovoljcev in mentorjev, ki zaposlujejo osebe iz ciljne

skupine in jim nudijo stalno svetovanje. Ta svetovalna dejavnost se s pogostimi povratnimi informacijami obnavlja, tako da ponujene dejavnosti-storitve ustrezajo potrebam ciljne skupine. Inovacija tega programa se osredotoča na prostovoljce mentorje kot pozitivne vzornike za svoje vrstnike, kar je metoda, ki temelji na filozofiji vrstniškega svetovanja, ki ima širšo uporabo v vzgojno-izobraževalnem svetovanju za mladostnike. Vrstniške skupine imajo pomen pri reprodukciji in sprejemanju prestopniškega in

⁹ <https://www.youthrights.org/>

<https://www.healthypeople.gov>

¹⁰ https://www.ekke.gr/projects/sem/resources/others/Kales_praktikes.pdf

neprestopniškega vedenja, ki se razvije v procesu oblikovanja mladinske skupine s posebnimi mehanizmi racionalizacije, sprejemanja in informiranja.

Dosedanji rezultati programa za mlade udeležence so krepitev ustvarjalnega razmišljanja in delovanja, krepitev timskega dela in sodelovanja, seznanjanje s tehnologijo in vrednotenjem informacij, zapolnjevanje izobraževalnih vrzeli ter pridobivanje mehkih in socialnih veščin.

5.2 Lokalni mladinski sveti

Generalni sekretar za mladino je v sodelovanju z ministrstvom za nacionalno izobraževanje in verske zadeve ter ministrstvom za notranje zadeve, javno upravo in decentralizacijo sklenil ustanoviti lokalne mladinske svete, da bi vsem mladim omogočil, da postanejo aktivni državljani. Da bi dosegli mlade, je generalni sekretar za mladino organiziral obsežno informativno kampanjo, ki je vključevala informativne dogodke na nacionalni ravni in srečanja na lokalni ravni po vsej državi. V vseh občinah so bile natisnjene in razdeljene informativne brošure.

6. Interaktivno usposabljanje

6.1 Dejavnosti v majhnih skupinah

Namen te tehnike je spodbujati sodelovalno učenje in izmenjavo znanja. Mladi, ki bodo sodelovali¹¹ v tej dejavnosti, se bodo soočili z isto problematiko ter poskušali analizirati, razmisliti, povezati in posplošiti informacije. Med to dejavnostjo sta bistvenega pomena opazovanje in vadba spretnosti v neobsojajočem in čustveno podporne okolju. Koraki dejavnosti v majhni skupini:

1. Razložite namen dejavnosti.
2. Zastavite omejitve.
3. Navedite jasna navodila in primere.
4. Razporedite mlade v skupine.
5. Dodelite vloge v skupinah.
6. Preverite, ali mladi razumejo.
7. Spodbujajte enakopravno udeležbo.
8. Dovolite si čas za obdelavo dejavnosti

¹¹ <https://tools.youthforum.org/>
<https://www.cedefop.europa.eu/>
<http://www.yetoolkit.ca/>

Pri tej skupinski dejavnosti bodo na primer mladi sestavili ekipo, v kateri bodo razpravljali o naslednjih temah (prosim označite odgovor vsakega člana skupine):

1. Kako ste obveščeni?
2. Kateri vir informacij je najbolj zanesljiv?
3. Ali izobraževanje pomaga pri informiranju mladih?
4. So družbeni mediji in množični mediji vir informacij o vseh temah, ki zadevajo mlade?
5. Kako dobro obveščeni ste po vašem mnenju na lestvici, kjer 1 pomeni "sploh ne", 5 pa "zelo dobro"?

Po odgovorih na zgornja vprašanja morate pripraviti statistične podatke in na podlagi vprašanja številka 5 bo moral vsak član skupine za določitev stopnje informiranosti navesti naslednje teme: poklicno usmerjanje, študij in štipendije, zaposlitev in usposabljanje, evropske priložnosti za mlade, dejavnosti in izmenjave, splošne zdravstvene zadeve, odnosi in spolnost, socialna varnost, pravice mladih, pravice potrošnikov, pravno svetovanje.

6.2 Igra vlog

Dobro načrtovana in osredotočena uporaba igranja vlog spodbuja ciljno usmerjeno učenje, hkrati pa ohranja praktične značilnosti tega močnega učnega orodja. Koraki za oblikovanje igre vlog:

1. Razložite namen igre vlog.
2. Razložite postopek povratnih informacij.
3. Določite in upoštevajte norme.
4. Začnite s situacijami z majhnim tveganjem.
5. Izberite prostovoljce za igro vlog.
6. Nastavite prizorišče.
7. Določite opazovalce in razložite njihove vloge.
8. Prekinite situacijo.
9. Opazovalcem omogočite dovolj časa za izpolnitev obrazca za opazovanje.
10. Dovolite čas za razpravo.
11. Posredujte pozitivne povratne informacije.

Namen te dejavnosti je na primer seznaniti mlade z njihovimi pravicami. Mladi udeleženci bodo razdeljeni v naslednje skupine:

1. Mladinske aktiviste bo usmerjala manjša skupina mladinskih pravnih svetovalcev.
2. Majhna skupina mladinskih aktivistov, ki protestirajo pred ministrstvom za svoje pravice.
3. Majhna skupina mladih bo upodobila organe ministrstva, ki so se pripravljene pogovarjati z mladinskimi aktivisti, jih obveščati o njihovih pravicah in analizirati njihove zahteve.

6.3 Viharjenje možganov

Izraz 'brainstorming' (viharjenje možganov) se nanaša na učno tehniko za ustvarjanje idej in izmenjavo informacij. Ta tehnika ceni, sprejema in beleži vse ideje, njen cilj pa je spodbuditi sodelovanje in spodbuditi mlade, da razmislijo o vseh možnostih. Koraki za viharjenje možganov:

1. Začnite z vprašanjem, ki bo spodbudilo komentarje.
2. Dovolite mladim, da povedo vse, kar jim pride na misel.
3. Mladim omogočite, da delijo čim več idej.
4. Dovolite ponavljanje.
5. Sprejmite izjave; izjav ne ocenjujte.
6. Ne razpravljajte o predlogih.
7. Spodbujajte sodelovanje.
8. Spodbujajte dodatno razvijanje idej drugih udeležencev.
9. Dovolite obdobja tišine.

Na primer, morebitna vprašanja:

1. Kaj je štipendija?
2. Kakšen je vaš odnos z družino?
3. Kakšni so vaši odnosi z vrstniki?
4. Kaj veste o duševnem zdravju?
5. Kaj veste o spolno prenosljivih okužbah?
6. Kaj sta spolna identiteta in spolna usmerjenost?
7. Kako spoznati osebo z drugačno spolnostjo od vaše?
8. Katere priložnosti ponuja Evropa mladim?
9. Kaj mislimo s pojmom pravice potrošnikov?
10. Kdo vam bo dal pravni nasvet?

6.4 Pripovedovanje zgodb

Pri tej dejavnosti¹² vsak pove svojo zgodbo v zvezi s temo. Glavni cilj je, da se udeleženci vključijo v dogajanje ter da si izmenjajo izkušnje in mnenja. Pripovedovanje zgodb ima trajen učinek na naš spomin in lahko podpira tudi ohranjanje znanja. Koraki za pripovedovanje zgodb:

1. Opredelite temo.
2. Postavljajte vprašanja, povezana s temo.
3. Spodbujajte sodelovanje.

¹² https://education.ec.europa.eu/yom/com_en.pdf
<https://youth-goals.eu/yg4>

4. Dovolite mladim, da povedo vse, kar jim pride na misel.
5. Spodbujajte mlade, da začnejo s svojo zgodbo.
6. Mladim omogočite, da delijo čim več idej.
7. Razpravljajte o vsaki zgodbi.
8. Spodbujajte razvijanje idej drugih.

Na primer, možne teme:

Splošne zdravstvene zadeve, socialna varnost, karierna orientacija, študij in štipendije, delo in usposabljanje, evropske priložnosti za mlade, dejavnosti in izmenjave, odnosi in spolnost, pravice mladih, pravice potrošnikov, pravno svetovanje.

MEDKULTURNI DIALOG V PRAKSI

E-MODUL 2: Informacije in konstruktiven dialog

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Co-funded by
the European Union

European
Commission

Vsebina

www.pixabay.com

V tem poglavju se bomo naučili več o

- Medkulturnem dialogu in komunikaciji, kulturi
- Pogojih medkulturnega dialoga
- Zakaj je to pomembno?
- Kje ga najti v izobraževanju in usposabljanju?
- Kje ga izvajati?
- Nekaj pomembnih primerov
- Zaključki
- Kaj lahko storijo mladi?

Uvod v medkulturni dialog - ključni pojmi

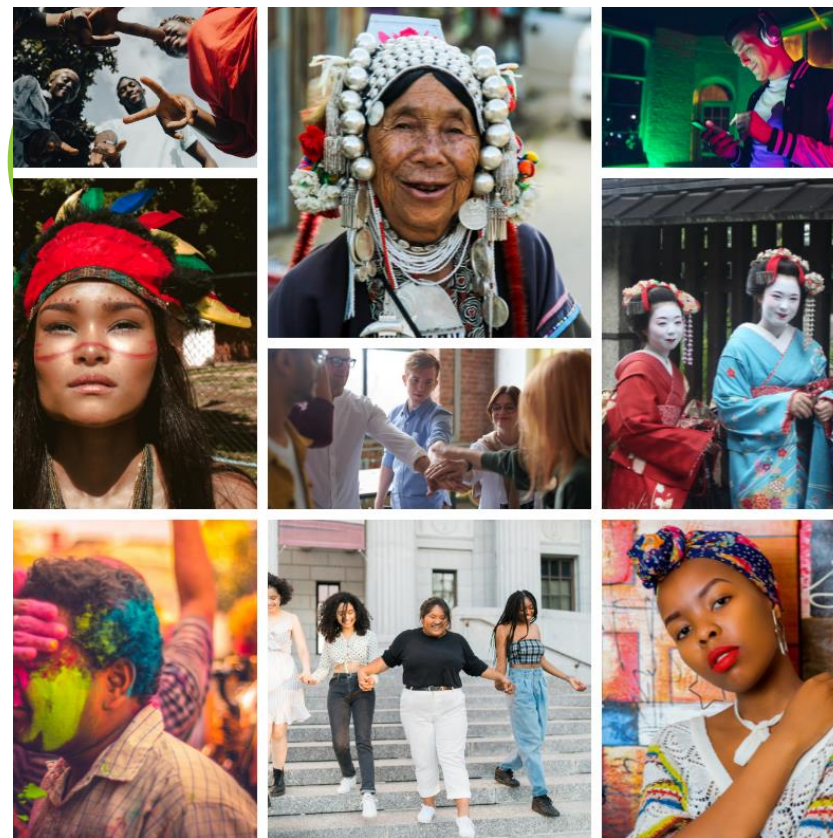
- **"Medkulturni dialog se** razume kot odprta in spoštljiva izmenjava mnenj med posamezniki, skupinami z različnim etničnim, kulturnim, verskim in jezikovnim ozadjem ter dediščino na podlagi medsebojnega razumevanja in spoštovanja. Deluje na vseh ravneh - znotraj družb, med evropskimi družbami ter med Evropo in širšim svetom." (Bela knjiga o medkulturnem dialogu 2008, 10 .)
- **"Medkulturno komuniciranje** vključuje interakcijo med ljudmi, katerih kulturne zaznave in simbolni sistemi so dovolj različni, da spremenijo komunikacijski dogodek" (Samovar- Porter-Macdaniel 2009, 12.)

Kultura

- "Kolektivno programiranje uma, ki člane ene skupine ljudi razlikuje od drugih" (Hofstede 2001, 9-10).
- Kultura je skupno razvit sistem določenega nabora simbolov, ki omogoča razumevanje našega sveta (Hall B. J. 2005).

Zakaj menite, da je medkulturni dialog potreben?

www.canva.com

European
Commission

Co-funded by
the European Union

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Pogoji medkulturnega dialoga

Človekove
pravice, pravna
država,
demokracija

Človekove pravice
in pravna država

- Oglejte si VIDEO

Enako
dostojanstvo
in vzajemno
spoštovanje

Spoštovanje in
strpnost –

Oglejte si VIDEO

Enakost
spolov

Ganska dekleta
opolnomočena
za študij
predmetov
STEM –

Oglejte si VIDEO

Premagovanje
jezikovnih ovir

Včasih je ta cilj
težko doseči –

oglejte si VIDEO :)

Zakaj je to pomembno?

- Dialog prispeva k političnemu, socialnemu, kulturnemu in gospodarskemu povezovanju ter koheziji kulturno raznolikih družb.
- spodbuja enakost, človeško dostojanstvo in občutek skupnega cilja.
- Ima ključno vlogo v boju proti izključenosti.
- Je učinkovito orodje za posredovanje in **spravo** (Bela knjiga o medkulturnem dialogu 2008).

Kje ga izvajati?

- vrtci, šole, mladinski klubi in mladinske dejavnosti na splošno so ključni prostori za medkulturno učenje in dialog.
- Da bi bilo to res, bi morali otroci in mladi imeti priložnost, da se srečajo in sodelujejo s svojimi vrstniki iz različnih okolij, da bi lahko komunicirali in razvijali skupne dejavnosti.

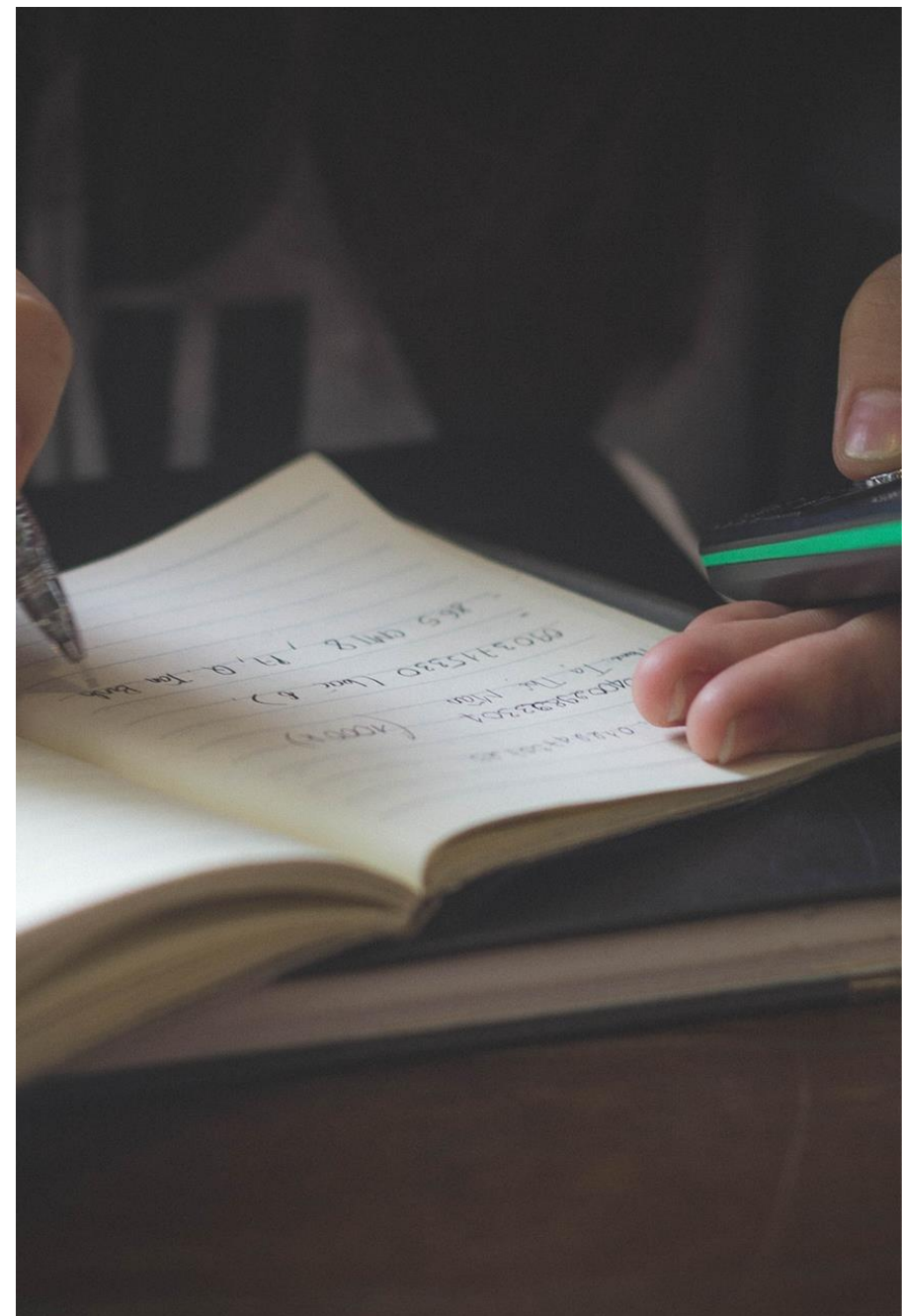
Preberite članek: Mladi ambasadorji medkulturnega dialoga : IEMed

The spaces of intercultural dialogue

Kje ga najti v izobraževanju in usposabljanju?

- V osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju so morda najpomembnejši predmeti v zvezi s tem poučevanje zgodovine, učenje jezikov ter poznavanje verskih in ideoloških sistemov.
- Visokošolske ustanove imajo pomembno vlogo pri spodbujanju medkulturnega dialoga

Kje ga najti v izobraževanju in usposabljanju?

- Mladinske in športne organizacije so skupaj z verskimi skupnostmi še posebej primerne za spodbujanje medkulturnega dialoga v okviru neformalnega izobraževanja.
- Najboljši način, da se mladi vključijo v medkulturni dialog, je sodelovanje v programu Erasmus+.

Oglejmo si več o
programih mladinskih
izmenjav! VIDEO

Nekaj pomembnih primerov - delovanje hrvaške manjšine na zahodu Madžarske

- V naseljih, kjer so Hrvati močno zastopani, delujejo etnične kulturne organizacije.
- Pomemben element njihovega poslanstva je vključevanje mlajših generacij v ohranjanje hrvaških tradicij ob reki Muri.
- Ciljne skupine teh programov so mladi, ki pripadajo hrvaški manjšini in večinski madžarski družbi.

Stobos Tamburaband - madžarska, hrvaška folklorna skupina
<https://www.facebook.com/TS-Stobo%C5%A1>

European
Commission

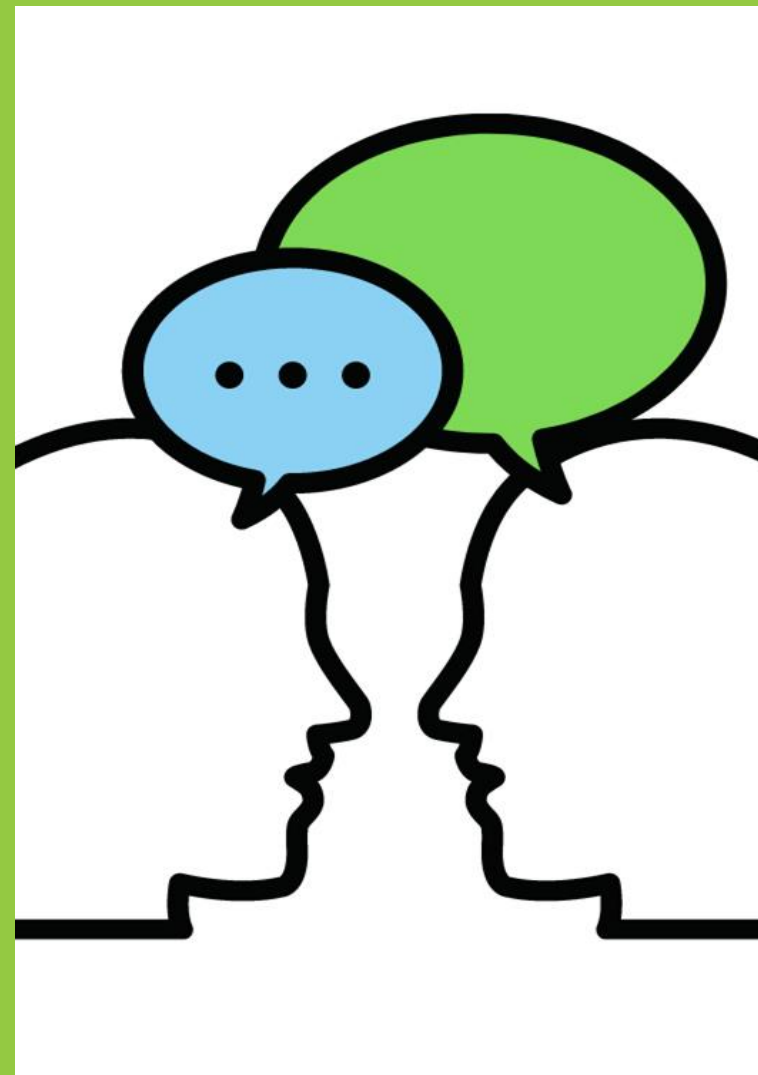
Co-funded by
the European Union

C O H E R E N T
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Delovanje hrvaške manjšine na zahodu Madžarske

Njihove glavne dejavnosti:

- organiziranje skupnostnih potovanj na Hrvaško; jezikovni strokovni forum; tekmovanja v iskanju talentov med tradicionalnimi skupinami mladih in odraslih.
- vodenje različnih kulturnih taborov.
- finančno podpiranje učenja ljudskih plesov za mlade od vrtca do srednje šole.
- **Rezultat njihovega dela: medkulturne kompetence mladih se razvijajo**

www.canva.com

Zelena je nova črna - program mladinske izmenjave

(28. februar - 8. marec 2020)

- Program je organiziralo podjetje ReCreativity (socialno podjetje iz Budimpešte).
- Ciljna skupina so bili mladi, stari od 18 do 30 let.
- Spoznali so metode in tehnike ustvarjalnega recikliranja, hkrati pa so razvijali svoje spretnosti ter spremenili svoje mišljenje in odnos do okolja.

creative recycling

teambuilding

outdoor

design thinking

living library

World café

Zelena je nova črna - program mladinskih izmenjav (28. februar- 8. marec 2020)

Personal experiences

The whole project helped me understand the importance of love, respect and teamwork, because I got to know and work with people from completely different backgrounds, with different stories and mindsets, which was super-interesting. It was helpful to learn about the different recycling techniques, activities we can do, to build a more sustainable lifestyle.

Sandijs, Lv

My Erasmus + project in Hungary has been great opportunity as well as a cultural enrichment in many different way. It has allowed me to discover myself, to improve my skills related recycling dynamics and to learn more about environment.

Ana, ES

- Glavni elementi programa:
- delavnice za razvoj spretnosti na področju kulturne zavesti, umetnosti in oblikovanja.
 - individualno delovanje ter delovanje v majhnih, velikih in mešanih skupinah.
 - dejavnosti teambuildinga
 - izboljšanje ključnih kompetenc.
 - izmenjava izkušenj in novih idej.
 - dejavnosti na prostem

Sklepi

- Pomanjkanje medkulturnega dialoga vodi v stereotipno razmišljanje
- Samo javno izobraževanje trenutno ne zadošča spodbujanju medkulturnega dialoga
- Spoznavanje drugih kultur je najučinkovitejše z izkustvenim učenjem, ki ga omogoča neformalno učenje (pomen nevladnih organizacij) usklajeno sodelovanje med akterji izobraževanja
- Mlajši generaciji se je zmanjšala priložnost za vzpostavljanje osebnih, celo mednarodnih odnosov, s tem ko je širjenje digitalizacije dobilo še večje razsežnosti
- Najlažji način za aktivno sodelovanje mladih v medkulturnem dialogu je udeležba v programih izmenjav in usposabljanj, ki jih financira Evropska unija.
- Na lokalni ravni se pridružite lokalnim mladinskim organizacijam, specializiranim za mlade.

Kaj lahko storijo mladi

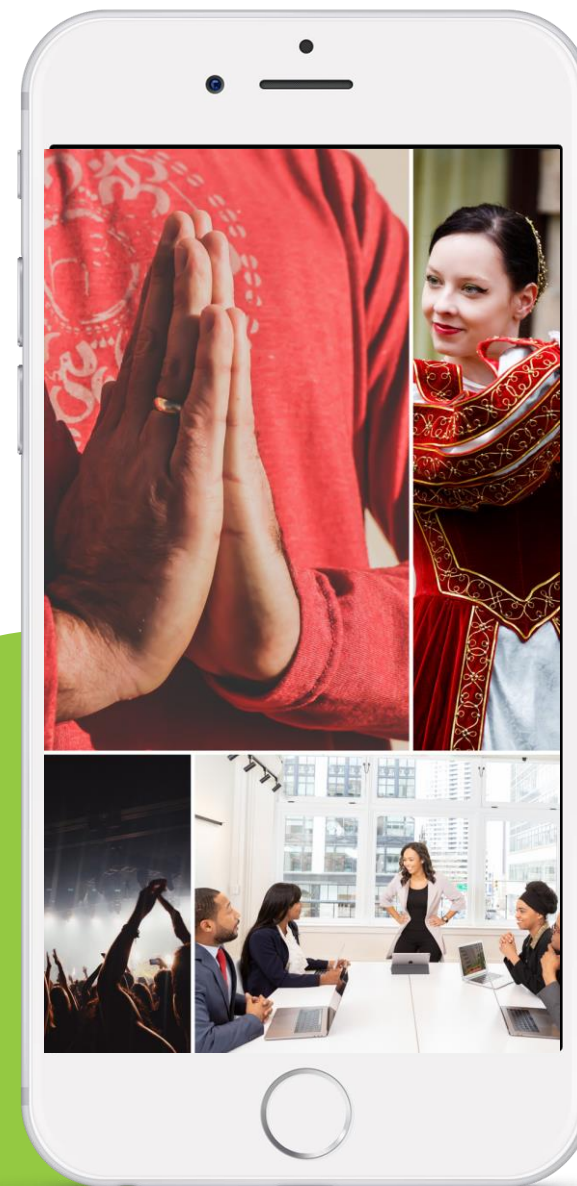
- Bodite odprti! V svoji okolici poiščite nevladne organizacije, ki vam pomagajo spoznavati druge kulture.
- Poiščite priložnosti za neformalno usposabljanje, ki podpirajo premagovanje stereotipov.
- Preizkusite se na mednarodnem terenu! Tukaj je nekaj koristnih spletnih strani:
<https://www.salto-youth.net/tools/european-training-calendar/>; <https://erasmusplus.ec.europa.eu/resources-and-tools/how-to-apply>.

Interaktivne naloge 1.

- Kje v svojem okolju lahko spoznate druge kulture, narodnosti, religije?

Zberite konkretne primere in jih predstavite v 60-sekundnem videoposnetku!

Interaktivne naloge 2.

- Ustvarite ekipe! Oblikujte program mladinske izmenjave s poljubno temo, vendar poskrbite, da bo njegova vsebina spodbujala medkulturni dialog.
- Vključiti je treba naslednje vsebinske elemente:
 - naslov, namen, trajanje, značilnosti udeležencev, opis programov/dejavnosti, kako poteka nadnacionalni dialog in izmenjava izkušenj.
- Prosimo, naredite predstavitev ppt, ki vsebuje približno 5-6 diapozitivov.

www.canva.com

European
Commission

Co-funded by
the European Union

 COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Interaktivne naloge 3.

- Zemljevid stereotipov! Uporabite simbol, s katerim predstavite, kaj vam najprej pride na misel o vsaki evropski državi.
- Razpravljajte o tem, kateri predsodki so po vašem mnenju resnični in kateri ne na podlagi zemljevida.
- Ustvarite miselni zemljevid, kako odpraviti predsodke!

www.pixabay.com

European
Commission

Co-funded by
the European Union

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

OSTAJTE ZAVZETI!

<http://coherent-project.eu/>

<https://www.instagram.com/coherentproject/?hl=el>

<https://www.tiktok.com/@projectcoherent?lang=en>

C O H E R E N T

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

M2.4 MEDKULTURNI DIALOG

V PRAKSI

<http://coherent-project.eu/>

*Ta projekt je sofinancirala Evropska komisija
pod GA: 624600-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-EU-YTH-TOG.*

*Ta publikacija odraža le stališča avtorjev in sodelavcev,
in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij,
ki so vsebovane v tej publikaciji.*

Co-funded by
the European Union

C O H E R E N T

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

	1
M2.4 MEDKULTURNI DIALOG	1
V PRAKSI	1
http://coherent-project.eu/	1
1. Pregled vsebine	3
2. Cilj modula	3
3. Uvod v medkulturni dialog	3
4. Kako se izvaja v praksi	4
5. Kje ga najdete v izobraževanju in usposabljanju	5
6. Najboljše prakse	6
Zelena je nova črna - program mladinske izmenjave	6
7. Kaj lahko storijo mladi	7

1. Pregled vsebine

Ta e-modul prikazuje, kako se medkulturni dialog izvaja v praksi. Temo razvija tudi s primeri iz vsakdanjega življenja, ki so razumljivi tudi mladim. Vsebuje praktične nasvete, kako lahko mladi postanejo aktivni udeleženci medkulturnega dialoga.

2. Cilj modula

Cilj modula je, da udeleženec spozna teoretično ozadje prakse medkulturnega dialoga, razume kontekste, ki oblikujejo proces medkulturnega dialoga. Cilj je, da bi na podlagi praktičnih primerov znali prepoznati interakcije z drugimi kulturami v svojem življenju in se nanje odzvati. Modul dodatno razvija obstoječe znanje in poleg temeljite teoretične podlage zagotavlja znanje, ki ga je mogoče uporabiti v vsakdanjem življenju.

3. Uvod v medkulturni dialog

Medkulturni dialog, komunikacija

Bela knjiga, ki jo je leta 2008 izdal Evropski svet, medkulturni dialog opredeljuje takole:

"Medkulturni dialog se razume kot odprta in spoštljiva izmenjava mnenj med posamezniki, skupinami z različnim etničnim, kulturnim, verskim in jezikovnim ozadjem ter dediščino na podlagi medsebojnega razumevanja in spoštovanja. Deluje na vseh ravneh - znotraj družb, med evropskimi družbami ter med Evropo in širšim svetom"¹.

Medkulturna komunikacija ni nič drugega kot medsebojno delovanje dveh kultur ter komunikacija med različnimi narodi in njihovimi pripadniki. Med interakcijami pripadniki različnih narodnosti/etničnosti sprejemajo in tudi sodelujejo drug z drugim. Glavni poudarek medkulturne komunikacije je na medosebni komunikaciji, tj. neposredni, neposredni interakciji majhnih skupin. "Medkulturno komuniciranje vključuje interakcijo med ljudmi, katerih kulturne zaznave in simbolni sistemi so dovolj različni, da spremenijo komunikacijski dogodek"².

Medkulturno komuniciranje ni nekaj novega, saj ga lahko zasledimo že v davnih časih, ko so se ljudje povezovali v plemena. Ko se je vodja enega plemena srečal z drugim, je ugotovil, da se pripadniki plemen v mnogih pogledih razlikujejo med seboj. Kulturne razlike se torej pojavljajo že od nekdaj, vendar odzivi nanje niso vedno humani. V mnogih primerih drugačnost spodbuja stereotipno razmišljanje in sovražnost.

www.pixabay.com

Kultura

V tem pogledu kultura ni nič drugega kot "kolektivno programiranje uma, ki člane ene skupine ljudi razlikuje od drugih"³. Eden od najboljšežnejših kulturnih konceptov pravi, da je kultura skupno razvit sistem določenega nabora simbolov, ki omogoča razumevanje našega sveta⁴.

Nabor simbolov vključuje oprijemljive elemente, kot so npr. državna zastava, grb, in neoprijemljive elemente, kot je svoboda v Ameriki. Različna kulturna ozadja in znanja določajo, kaj v določeni situaciji

¹ Bela knjiga o medkulturnem dialogu (2008): Svet Evrope F-67075 Strasbourg Cedex, 10.

² Samovar, Larry A.-Porter, Richard E.-McDaniel, Erwin R. 2009. Communication Between Cultures, Thompson/Wadsworth, 12.

³ Hofstede, Geert, 2001. Posledice kulture. Primerjava vrednot, vedenja, ukrepov in organizacij med narodi. Thousand Oaks (CA). Sage. 9-10.

⁴ Hall, B. J. 2005. Med kulturami, izziv komunikacije. Belmont : CA: Thomson Wasworth 4.

opazimo in česa ne prepoznamo, kam stvari kategoriziramo in kako jih vrednotimo⁵. Kultura vključuje skupna prepričanja, vrednote in norme. Seveda vsi znotraj neke kulture nimajo povsem enakih vrednot, vendar so določene vrednote in prepričanja vseeno značilne za določene kulture. Zaradi skupnih norm se pripadniki določene kulture na splošno zavedajo, kaj lahko pričakujejo drug od drugega in kako si lahko razlagajo vedenje svojih vrstnikov.

4. Kako se izvaja v praksi

Medkulturni dialog prispeva k političnemu, socialnemu, kulturnemu in gospodarskemu povezovanju ter koheziji kulturno raznolikih družb. Spodbuja enakost, človeško dostojanstvo in občutek skupnega cilja. Njegov cilj je razviti globlje razumevanje različnih svetovnih nazorov in praks, povečati sodelovanje in udeležbo (ali svobodo izbire), omogočiti osebno rast in preoblikovanje ter spodbujati strpnost in spoštovanje drugih.

Medkulturni dialog je bistvena značilnost vključujočih družb. Ima ključno vlogo v boju proti izključenosti. Je učinkovito orodje za posredovanje in spravo.

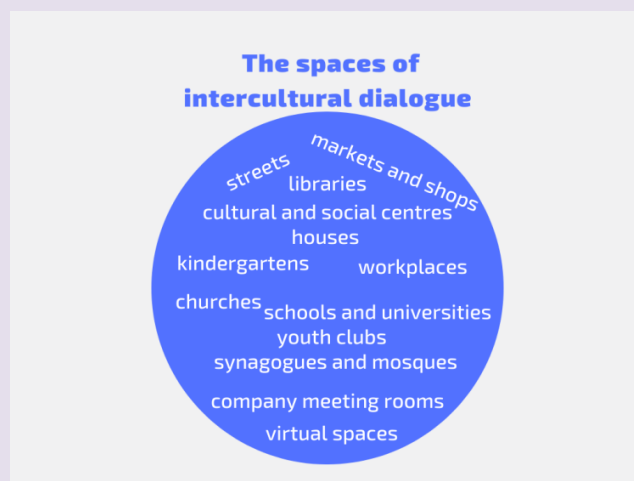
Za uspešen medkulturni dialog so potrebna stališča, ki jih spodbuja demokratična kultura, vključno z:

- odprtostjo,
- pripravljenostjo na dialog.
- omogočanjem drugim, da izrazijo svoje mnenje,
- sposobnostjo mirnega reševanja sporov.

Medkulturni dialog prispeva h krepitvi demokratične stabilnosti ter boju proti predsodkom in stereotipom v javnem življenju in političnem diskurzu. Na etnično, kulturno, versko ali jezikovno pripadnost ali tradicijo se ni mogoče sklicevati, da bi posameznikom preprečili uveljavljanje človekovih pravic ali odgovorno sodelovanje v družbi. To načelo še posebej velja za pravice in interese otrok in mladih. Enakost in vzajemno spoštovanje sta pomembna gradnika medkulturnega dialoga. Pomembno je tudi spoštovanje človekovih pravic žensk. Zaradi svojega položaja v družbi se ženske povsod in na vseh področjih soočajo s težavami in diskriminacijo. Kjer ni napredka v smeri enakosti, se lahko družbene napetosti kažejo v raznih kulturnih problematikah.

Medkulturni dialog lahko poteka na številnih mestih v družbi. Možna mesta za to so prikazana na naslednji sliki⁶.

⁵ Matola Erzsébet- Mitev Ariel. 2013: Kultúrák találkozásása. Budapest: Alinea Kiadó.22

⁶ Bela knjiga o medkulturnem dialogu 2008

5. Kje ga najdete v izobraževanju in usposabljanju

Medkulturni dialog je vsakodnevni izziv, brez katerega ne moremo pravilno delovati v Evropi 21. stoletja. Verjetnost medkulturnih interakcij se povečuje. Pojavijo se lahko med pogajanjem s tujimi podjetji, v turizmu, ali če študiramo drugje po svetu ali tudi, če preprosto govorimo na forumu v drugem tujem jeziku. Zaradi pospešene komunikacije in povezovanja mednarodnih odnosov je nujno pridobiti znanje medkulturne komunikacije. Eden od ključnih načinov za doseganje tega je izobraževanje in usposabljanje mladih.

Za otroke in mladino je pomembno, da se medkulturna razsežnost vključi v učni načrt na vseh stopnjah izobraževanja. V osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju so morda najpomembnejši predmeti v zvezi s tem poučevanje zgodovine, učenje jezikov ter poznavanje verskih in ideoloških sistemov.

Visokošolske ustanove imajo pomembno vlogo pri spodbujanju medkulturnega dialoga s svojimi izobraževalnimi programi kot akterji v širši družbi in kot mesta, kjer se medkulturni dialog izvaja v praksi. To morajo podpirati tudi znanstvene raziskave o medkulturnem učenju.

Poleg šol in univerz imajo v življenju mladih ključno vlogo tudi organizacije za neformalno in priložnostno učenje. Mladinske in športne organizacije so skupaj z verskimi skupnostmi še posebej primerne za spodbujanje medkulturnega dialoga v okviru neformalnega izobraževanja. Zaradi raznolikosti svojih programov, odprte in prostovoljne narave svojih dejavnosti ter predanosti svojih članov so te organizacije pogosto uspešnejše od drugih pri dejavnem vključevanju oseb iz manjšinskega okolja in nudenju priložnosti za dialog⁷.

O programu Erasmus

Najboljši način, da se mladi vključijo v medkulturni dialog, je sodelovanje v programu Erasmus+. To je program Evropske unije, ki podpira izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport. V finančnem okviru za obdobje 2021-2027 je velik poudarek na socialni vključenosti, zelenem in digitalnem prehodu ter spodbujanju udeležbe mladih v demokratičnem življenju.

Več kot 4 milijone mladih, študentov in odraslih bo s študijem, usposabljanjem ali prostovoljnim delom v tujini v okviru programa Erasmus pridobilo izkušnje in spretnosti. Program podpira tudi več kot 125 000 institucij in organizacij, da sodelujejo z vrstniki iz drugih držav pri inovacijah in posodabljanju pedagoške prakse in mladinskega dela⁸.

Program izmenjav Erasmus+ je med mladimi v Evropi izjemno priljubljen, saj se je število udeležencev v letu 2016/17 v primerjavi z letom 2011/12 povečalo za več kot 20 %.

Erasmus+ ponuja priložnosti za mobilnost in sodelovanje v

- visokošolskem izobraževanju
- poklicnem izobraževanju in usposabljanju
- šolskem izobraževanju (vključno z vzgojo in varstvom v zgodnjem otroštvu).
- izobraževanju odraslih
- mladih
- in športu.

V okviru ključnega ukrepa se podpirajo tri glavne vrste dejavnosti:

	2011/12		2016/17	
	Outgoing	Incoming	Outgoing	Incoming
EU-28	236 298	238 345	294 752	311 845
Belgium	7 091	8 593	9 284	10 712
Bulgaria	1 852	908	2 465	1 545
Czechia	7 004	5 834	7 891	10 534
Denmark	3 315	6 501	4 659	5 731
Germany	33 363	27 872	40 959	34 497
Estonia	1 092	1 084	1 135	1 871
Ireland	2 754	5 751	3 472	8 017
Greece	3 591	2 760	5 259	4 688
Spain	39 545	39 300	40 079	48 595
France	33 269	28 964	43 905	28 722
Croatia	882	377	1 778	2 097
Italy	23 377	20 204	35 666	26 294
Cyprus	257	693	635	1 077
Latvia	2 194	892	2 156	1 941
Lithuania	3 548	1 540	4 452	3 161
Luxembourg	450	498	538	1 077
Hungary	4 361	3 757	4 341	6 242
Malta	149	1 202	413	2 431
Netherlands	9 310	9 892	13 831	14 145
Austria	5 590	5 751	7 427	7 934
Poland	15 315	8 972	15 453	16 908
Portugal	6 484	9 197	9 132	14 306
Romania	4 578	1 732	7 202	3 541
Slovenia	1 735	1 696	1 958	2 684
Slovakia	2 685	1 355	3 769	2 149
Finland	5 272	6 906	6 263	8 698
Sweden	3 573	10 354	4 069	10 521
United Kingdom	13 662	25 760	16 561	31 727
Iceland	261	571	372	922
Liechtenstein	38	61	42	85
Norway	1 690	4 347	2 315	6 765
North Macedonia	.	.	312	121
Turkey	11 826	5 269	17 008	3 563

2019, izdaja 57.

⁷ Bela knjiga o medkulturnem dialogu 2008.

⁸ <https://tka.hu/international-programmes/1020/erasmus>

- **Mobilnost na področju izobraževanja, usposabljanja in mladih**, ki študentom, pripravnikom, nedavnim diplomantom, mladim prostovoljcem, profesorjem, učiteljem, vodjem usposabljanja, mladinskim delavcem, osebju izobraževalnih ustanov in organizacij civilne družbe omogoča učenje in/ali pridobivanje poklicnih izkušenj v drugi državi.
- **Skupni magistrski študij Erasmus Mundus** spodbuja odličnost, izboljšanje kakovosti in internacionalizacijo visokošolskega izobraževanja, tako da študentom ponuja možnosti mobilnosti v okviru visoko integriranega študijskega programa, ki ga izvaja mednarodni konzorcij visokošolskih ustanov.
- **Shema Erasmus+ Master Loan** omogoča študentom, ki študirajo na magistrskem programu v drugi sodelujoči državi, boljši dostop do posojil, za katera jamči EU, pod ugodnimi pogoji⁹.

6. Najboljše prakse

Poglejmo, kako lahko medkulturni dialog poteka na lokalni ravni znotraj določene družbe in med predstavniki različnih narodov.

Delovanje hrvaške manjšine na zahodu Madžarske

Hrvaška manjšina je močno prisotna v Nagykanizsi in njeni okolici na jugozahodu Madžarske. V tem mestu in njegovi okolici je 12 hrvaških občin. Skupno število prebivalcev teh naselij je približno 63.000, od tega znaša hrvaška manjšina skoraj 3.000 oseb ali skoraj 5 % celotnega prebivalstva. V nekaterih vaseh lahko ta delež znaša tudi do 50 %. V naseljih, v katerih so Hrvati močno zastopani, delujejo tudi etnične kulturne organizacije. Pomemben element njihovega poslanstva je vključevanje mlajših generacij v ohranjanje hrvaške tradicije ob reki Muri. Ciljne skupine teh programov so mladi, ki pripadajo hrvaški manjšini, in večinska madžarska družba.

Tamkajšnji prebivalci redno organizirajo programe za krepitev njihovega znanja o hrvaški kulturi, identiteti in občutka pripadnosti domovini. Pogosto organizirajo izlete skupnosti na Hrvaško.

Njihova glavna naloga je približati hrvaški jezik, za kar organizirajo tudi brezplačne jezikovne tečaje. Njihov cilj je prispevati k dvigu standarda poučevanja hrvaškega jezika v šolah, in sicer z organizacijo strokovnih jezikovnih forumov, ohranjanjem stikov na celini in vzpostavljanjem novih. Želijo tudi poučevati hrvaščino v srednjih šolah v Nagykanizsi.

V okviru etničnega upravljanja talentov se organizirajo tekmovanja za iskanje talentov med mladimi in odraslimi skupinami, na katerih lahko občinstvo prek nastopov skupin spozna hrvaške kulturne vrednote. Poleg tega izvajajo različne kulturne tabore in finančno podpirajo učenje ljudskih plesov za mlade v starosti od vrtca do srednje šole. Pomembno se jim zdi tudi opravljanje verskih obredov v hrvaškem jeziku in organiziranje romanj. Na njihovo pobudo je bila izdana knjiga molitev in pesmi v hrvaškem jeziku, maše pa so potekale v hrvaškem jeziku¹⁰.

Dejavnosti lokalne samouprave so odličen prostor za srečevanje mladih pripadnikov madžarsko govoreče večine in hrvaške narodne manjšine, ki lahko s komunikacijo in skupnimi dejavnostmi razvijajo svoje medkulturne kompetence, večinska družba pa lahko spozna manjšinsko kulturo.

Zelena je nova črna - program mladinske izmenjave

Mladinska izmenjava GreenNation je bila drugi del projekta "Sustainability Plan", ki ga financira program Erasmus+ in je potekal med 28. februarjem in 8. marcem 2019. Program je organiziralo podjetje ReCreativity, ki je socialno podjetje iz Budimpešte. Zagotavlja neformalne izobraževalne programe z uporabo metode ustvarjalnega recikliranja, da bi ljudje vzpovstavliali ustvarjalne rešitve v vsakdanjem življenju in ob tem pridobili okoljsko zavest.

Ciljna skupina so bili mladi med 18. in 30. letom starosti. Udeleženci so prihajali iz različnih kulturnih in družbenih okolij. V Alsotoldu (Madžarska) se je zbralo 36 mladih iz šestih držav - Bolgarije, Grčije, Španije,

⁹ Letno poročilo Erasmus+ 2019, 31.

<https://erasmusplus.ec.europa.eu/resources-and-tools/how-to-apply>

¹⁰

<https://www.zaol.hu/helyi-kozelet/2019/10/fontosak-a-fiatalok-rajtuk-mulik-a-mura-menten-elo-horvatsag-jovoje>

Latvije in Madžarske. Spoznali so metode in tehnike ustvarjalnega recikliranja, hkrati pa so razvijali svoje spretnosti ter spreminjali miselnost in odnos do okolja.

Metode, uporabljene med izmenjavo

Kot glavno metodo so uporabili ustvarjalno recikliranje, ki temelji na ustvarjalnosti, sodelovanju in izdelovanju. Ustvarjalnost in recikliranje so uporabili kot orodje za razvijanje različnih spretnosti.

Glavni elementi programa:

- delavnice za razvoj spretnosti na področju kulturne zavesti, umetnosti in oblikovanja.
- delati individualno ter v majhnih, velikih in mešanih skupinah.
- dejavnosti teambuildinga
- izboljšanje ključnih kompetenc.
- izmenjava izkušenj in novih idej.
- dejavnosti na prostem¹¹.

7. Kaj lahko storijo mladi

Medkulturni dialog poteka med dvema kulturama. Lahko pa vključuje več kot dve kulturi hkrati, kot na primer mednarodni tabor ali mladinska izmenjava.

3 koristni nasveti, če spoznate pripadnike drugih kultur:

- Učite se drug od drugega:** osrednje izhodišče tega vidika je, da vse strani prostovoljno vstopijo v dialog ter se drug drugemu približajo z odprtostjo in radovednostjo. Dialog morajo razumeti kot priložnost za razvoj in učenje - tako o drugih ljudeh in njihovih kulturah kot tudi o lastnih kulturah in o sebi. Prav tako morajo biti pripravljeni pogledati na stvari, ki so jim skupne, kot tudi na razlike,
- Na razlike glejte produktivno:** opazujte razlike, zavedajte se jih, vendar jih obravnavajte kot nekaj pozitivnega, kar odpira možnosti, in sprejmite, da lahko razlike obstajajo druga ob drugi, ne da bi pri tem prišlo do konflikta. Ni dovolj le poznati druge kulture, temveč je treba druge kulture razumeti in ceniti.
- Odprto pristopanje:** Odprto pristopanje omogoča odprto obravnavanje konfliktov in stereotipov ter produktivno razpravo o njih. Je v bistvu že del dveh zgoraj omenjenih točk, vendar je ima tako osreden pomen, da ga je vredno ponovno izpostaviti.

Kako se lahko najlažje vključite v medkulturni dialog?

- Bodite odprti! V svoji okolici poiščite nevladne organizacije, ki vam pomagajo spoznavati druge kulture.
- Poiščite priložnosti za neformalno usposabljanje, ki podpirajo premagovanje stereotipov.
- Preizkusite se na mednarodnem terenu! Tukaj je nekaj koristnih spletnih strani:
<https://www.salto-youth.net/tools/european-training-calendar/>;
<https://erasmusplus.ec.europa.eu/resources-and-tools/how-to-apply>.

¹¹ <https://view.jomag.com/sustainability-plan-greenation-newsletter/0059326001589979556?short>